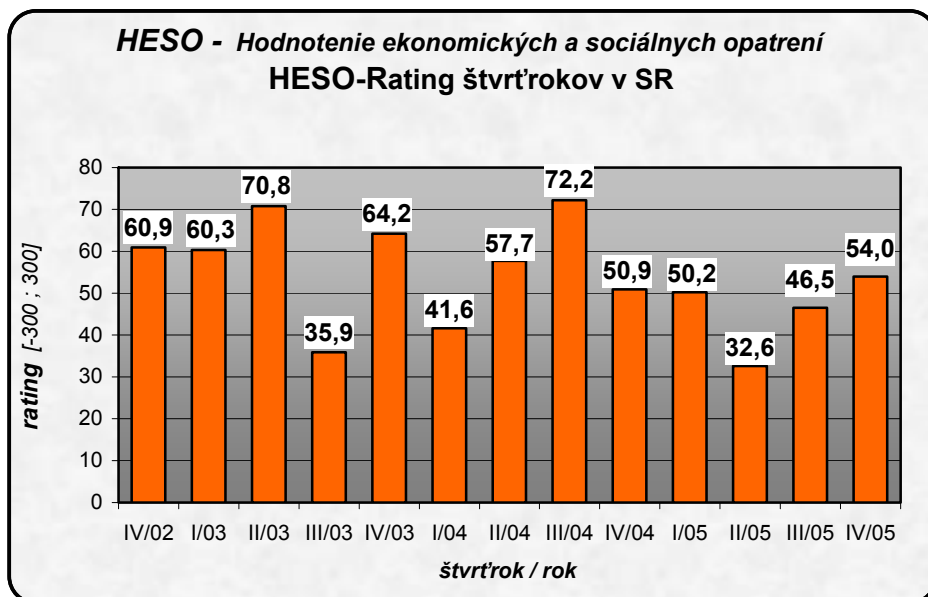

HESO

Hodnotenie ekonomických a sociálnych opatrení október - december 2005

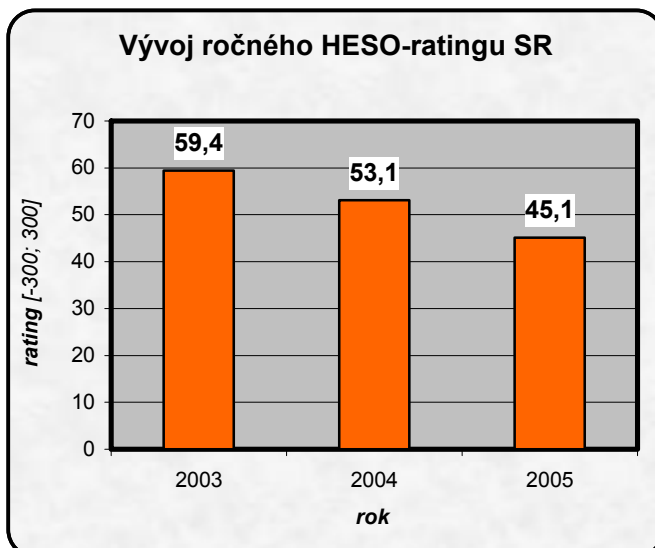
Inštitút pre ekonomické a sociálne reformy **INEKO** zverejnil výsledky projektu **HESO - Hodnotenie ekonomických a sociálnych opatrení** za štvrtý štvrtrok 2005. V rámci projektu HESO sa štvrťročne vyjadrujú ekonomickí analytici, právnici, odborní žurnalisti, podnikatelia, zástupcovia akademickej obce, samosprávy, stavovských a mimovládnych organizácií k navrhovaným a realizovaným opatreniam zákonodarnej, výkonnej moci, ako aj k rozhodnutiam verejných inštitúcií. Projekt **HESO** tak prináša názor širokej odbornej verejnosti na dôležité opatrenia ekonomicko-sociálneho charakteru ovplyvňujúce kvalitu života občanov.

Projekt HESO podporili v roku 2005 Slovenský plynárenský priemysel, a.s., Západoslovenská energetika, a.s. a Soitron, a.s.

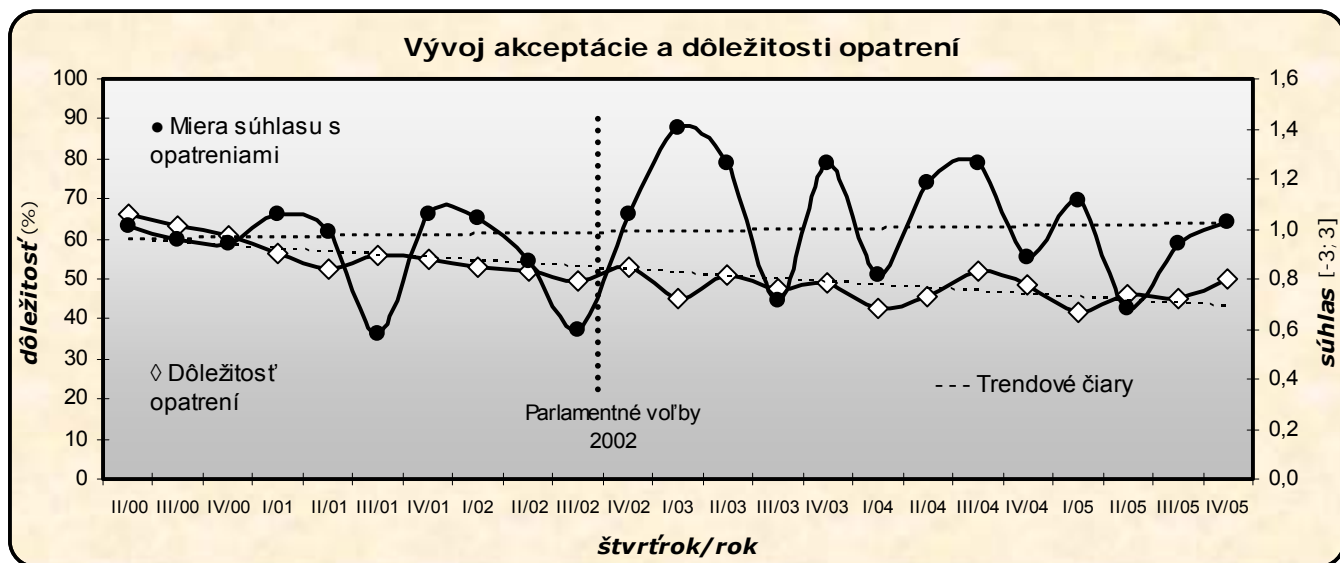

Rating štvrtroka, ktorý je priemerom ratingov všetkých hodnotených opatrení prijatých / schválených v danom štvrtroku, reflektuje názor hodnotiacej komisie odborníkov na ich kvalitu a dôležitosť a odráža mieru reformnej atmosféry sledovaného obdobia. **Rating 4. štvrtroka 2005 dosiahol 54,0 bodov** (rating môže dosahovať hodnoty v intervale od -300 do +300 bodov).

Pri **ročnom ratingu** sledujeme postupný klesajúci trend, čo je v súlade s teóriou politického cyklu - klesá kvalita prijímaných opatrení - s približujúcimi sa voľbami totiž politici často presadzujú opatrenia expanzívneho charakteru, ktoré sú z krátkodobého pohľadu (tesne pred voľbami) síce politicky populárne, avšak v dlhodobejšej perspektíve majú negatívne dôsledky.

Možno tiež konštatovať, že od roku 2000 zaznamenávame trend stúpajúcej akceptácie prijímaných opatrení zo strany odbornej verejnosti a zároveň ich klesajúcej dôležitosti.

Zdroj: INEKO

Členovia hodnotiacej komisie

Rudolf Autner, Slovenská ratingová agentúra, a.s.

Ladislav Balko, Právnická fakulta Univerzity Komenského, Bratislava; Bratislavská Vysoká škola práva

Vladimír Benč, Výskumné centrum Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku (SFPA), Prešov

Mário Blaščák, Ľudová banka, a.s.

Igor Daniš, Katedra politológie, Filozofická fakulta Univerzity Komenského, Bratislava

Dušan Deván, devan.blog.sme.sk

Adrián Ďurček, COOP Jednota Slovensko, s.d.

Marek Gábriš, ČSOB, a.s., Bratislava

Peter Goceliak, VÚB Asset Management, správ. spol., a.s.

Peter Gonda, Konzervatívny inštitút M.R.Štefánika

Igor Hornák, OTP Asset Management, správ. spol., a.s.

Július Horváth, Stredoeurópska univerzita, Budapešť (Central European University), Maďarsko

Michal Horváth, University of St Andrews, Veľká Británia

Igor Hurčík, Slovak Telecom, a.s.

Martin Jaroš, týždenník TREND

Anton Jura, U.S. Steel Košice, s.r.o.

Eugen Jurzyca, INEKO

Róbert Kičina, Podnikateľská aliancia Slovenska

Tomáš Kmeť, Investors Group Inc., Calgary, Kanada

Róbert Kopál, Asociácia obchodníkov s cennými papiermi

Lancia Krekáč, Amrop Jenewein Group; Podnikateľská aliancia Slovenska

Lukáš Krivošík, internetový portál Pravé Spektrum

Juraj Lazový, podnikateľ

Grigorij Mesežnikov, Inštitút pre verejné otázky

Vladimír Mojš, Konfederácia odborových zväzov SR

Jozef Mrva, Združenie miest a obcí Slovenska

Juraj Nemeč, Univerzita Mateja Bela, Banská Bystrica

Jozef Orgonáš, Zväz obchodu a cestovného ruchu SR

Vítězslav Palásek, Agentúra sociálnych analýz "ASA", s.r.o.

Ján Pokrivčák, Slovenská poľnohospodárska univerzita, Nitra

Miroslav Plojhar, Citibank, a.s., Česká republika

Ivan Podstupka, denník Hospodárske noviny

Juraj Porubský, denník Pravda

Ludvík Posolda, Republiková únia zamestnávateľov

Róbert Prega, Tatra banka, a.s.

Igor Rintel, Meracrest, a.s., Bratislava

Rastislav Ručinský, Podnikovohospodárska fakulta v

Košiciach Ekonomickej univerzity, Bratislava

Peter Schutz, novinár na voľnej nohe

Emília Sičáková-Beblavá, Transparency International Slovensko

Miroslav Siváček, OPEN, Asociácia absolventov MBA na Slovensku

Juraj Stern, Slovenská spoločnosť pre zahraničnú politiku (SFPA), Bratislava

Karol Sudor, sudor.blog.sme.sk

Radoslav Štefančík, Univerzita sv. Cyrila a Metoda, Trnava

Martin Štefunko, Inštitút ekonomických a spoločenských analýz (INESS)

Luboš Vagač, Centrum pre hospodársky rozvoj

Milan Velecký, TV Liptov

Robert Žitňanský, časopis Týždeň

Všetci členovia sa zúčastnili hodnotenia bez nároku na odmenu.

HESO - Hodnotenie ekonomických a sociálnych opatrení - SLOVENSKO

október - december 2005

RATING

Miera súhlasu

Koeficient dôležitosti

PORADIE OPATRENÍ PODĽA RATINGU
(prínosu k sociálno-ekonomickému rozvoju krajiny)

[-300;300]

[-3 ; 3]

%

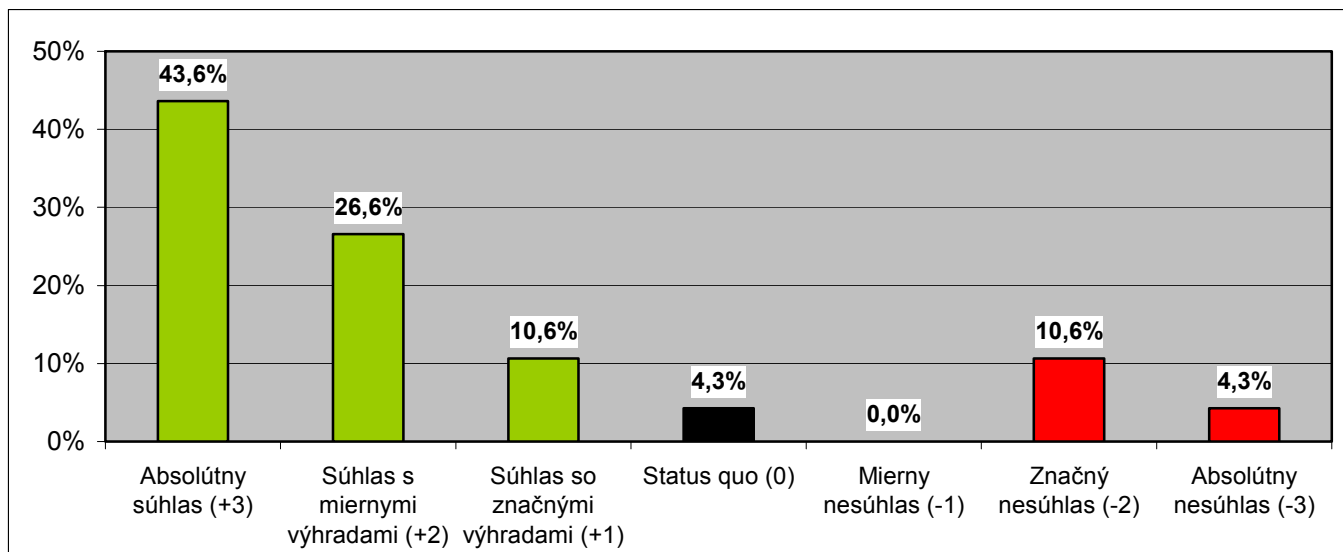
1.	Vstup slovenskej koruny do mechanizmu výmenných kurzov ERM II (zafixovanie koruny voči euru na 2 roky, počas ktorých sa môže koruna pohybovať v rámci fluktuálneho pásma $\pm 15\%$)	123,7	1,61	77,0
2.	Novela infozákona (zúženie chránených osobných údajov o verejných funkcionároch; zmena lehoty na sprístupnenie informácií z 10 kalendárnych dní na 8 pracovných dní; zachovanie povinnosti sprístupňovať informácie aj z neukončených správnych konaní; povinnosť sprístupňovať informácie týkajúce sa prevodu majetku štátu alebo obce na iné osoby; rozšírenie povinnosti verejného prerokovania v samosprávnych zastupiteľstvách; ponechanie priestupkovej zodpovednosti za porušenie zákona)	121,7	2,29	53,0
3.	Štátny rozpočet na rok 2006 (schodok štátneho rozpočtu - 69 mld. Sk, deficit verejných financií - 2,9% HDP)	114,4	1,51	75,7
4.	Novela zákona o dani z príjmu (zvýšenie paušálnych výdavkov pre živnostníkov z 25% na 40%; zvýšenie daňového bonusu na dieťa zo 450 Sk na 540 Sk mesačne; zrušenie znižovania sadzby starobného poistenia o 0,5% za každé dieťa; neschválenie zvýšenia dolnej hranice a zavedenia hornej hranice pre poukázanú sumu z 2% z daní na verejnoprospešné účely)	80,5	1,66	48,5
5.	Novela zákona o bankách (zvýšenie informačných povinností bánk voči klientom o cenách bankových produktov)	77,1	1,76	43,9
6.	Novela zákona o ochrane vkladov (zmena výšky ročných príspevkov bánk do Fondu ochrany vkladov počas jeho dlhovej pozície z fixných 0,75% z vkladov na interval 0,2% - 0,75%; výška príspevku v roku 2006 - 0,2%)	56,5	1,66	34,0
7.	Koncepcia doprivatizácie 51% akcií Západoslovenskej energetiky, a.s. (priamy predaj 41% akcií súčasnému majiteľovi - E.ON, predaj 10% akcií prostredníctvom verejnej ponuky na Burze cenných papierov v Bratislave)	41,9	0,95	44,2
8.	Novela zákona o službách zamestnanosti (menej častá povinnosť návštev na úradoch práce pre aktívnych nezamestnaných; zníženie maximálnej výšky príspevku na vzdelávanie a prípravu pre trh práce uchádzača o zamestnanie v závislosti od počtu absolvovaných vzdelávacích aktivít; zvýšenie príspevku na vykonávanie absolventskej praxe o 200 Sk na 1 700 Sk mesačne; zrušenie príspevku (1 000 Sk mesačne) zamestnávateľom, u ktorých je vykonávaná absolventská prax; zrušenie príspevku na sťahovanie za prácou (max. 10 000 Sk za 2 roky); zavedenie nového príspevku na dochádzku za prácou (max 2 000 Sk mesačne počas 1 roka) pre znevýhodnených nezamestnaných; rozšírenie okruhu tzv. znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie; obmedzenie maximálnej výšky príspevku zamestnávateľom na zamestnávanie znevýhodneného uchádzača o zamestnanie v závislosti od výšky priemernej mzdy v SR)	38,2	0,89	42,8
9.	Zníženie štátnej prémie na stavebné sporenie zo 14,5% na 10% a maximálnej výšky z 2 500 Sk na 2 000 Sk (novela zákona o stavebnom sporení)	37,1	1,09	34,2
10.	Návrh novely zákona o sociálnom zabezpečení policajtov (výsluhový dôchodok až po dosiahnutí veku 50 rokov a 15 rokov v službe; vznik nároku na odchodné po 10 rokoch v službe; vyššie odchodné)	34,6	1,18	29,2
11.	Pilotný projekt Ministerstva kultúry SR - Monitoring návštevnosti kultúrnych podujatí (príprava na zmenu financovania - financovanie vo väčšej miere podľa počtu návštevníkov)	31,4	1,11	28,3
12.	Novely zdravotníckych zákonov (úprava okruhu poistencov štátu; presunutie ročného zúčtovania poistného na koniec júna; zdravotné poisťovne sa stanú klasickými podnikateľskými subjektami - zisk môžu rozdeliť medzi akcionárov; stanovenie maximálnej výšky poplatkov v zdravotníctve a ich naviazanie na životné minimum; stanovenie maximálneho, resp. minimálneho podielu	2,8	0,05	60,4

	diagnóz, ktoré môžu byť plne spoplatnené, resp. musia byť plne hrazené verejným zdravotným poistením - zvýšenie rozsahu chorôb s povinným plným hrazením z verejného zdravotného poistenia)			
13.	Zvýšenie regulovaných cien energií a vody pre domácnosti od začiatku roka 2006 (plyn +5,8%, elektrina +5%, teplo +17%, voda +23,3%)	-0,6	-0,01	55,0

RATING / Miera súhlasu / Dôležitosť IV. štvrťroka 2005 (prijaté opatrenia)	54,0	1,03	49,9
RATING / Miera súhlasu / Dôležitosť III. štvrťroka 2005 (prijaté opatrenia)	46,5	0,94	45,3

OPATRENIA EÚ

1.	Návrh smernice o prenosnosti podnikových doplnkových dôchodkových práv zamestnancov v rámci EÚ (možnosť výberu pre zamestnanca medzi ponechaním práv v starom doplnkovom dôchodkovom systéme alebo ich prevodom do zamestnaneckej dôchodkovej schémy u nového zamestnávateľa; stanovenie minimálnych štandardov pre podmienky nadobudnutia práv na podnikový doplnkový dôchodok, pre podmienky zachovania tzv. pozastavených práv na dôchodok a pre prenositeľnosť nadobudnutých práv; 10-ročný odklad plnej prevoditeľnosti práv pre nekapitalizačné doplnkové dôchodkové schémy)	52,0	1,34	38,7
2.	Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o systéme registrácie, hodnotenia, schvaľovania a obmedzovania chemických látok - REACH (revízia, zjednotenie a zjednodušenie legislatívy regulujúcej chemický sektor; prísnejšie hodnotenie, povoľovanie a kontrola všetkých chemických látok používaných na trhu EÚ; výnimky pre látky vyrábané v malých množstvách; prísnejšie podmienky pre nebezpečné chemické látky; vznik Európskej agentúry pre chemické látky)	29,1	0,80	36,6
3.	Návrh Európskej komisie na harmonizáciu základu dane z príjmov právnických osôb	-79,0	-1,38	57,2

Komentáre hodnotiacej komisie k opatreniam:**1. Vstup slovenskej koruny do mechanizmu výmenných kurzov ERM II (zafixovanie koruny voči euru na 2 roky, počas ktorých sa môže koruna pohybovať v rámci fluktuáčného pásma $\pm 15\%$)**

Vstup slovenskej koruny do mechanizmu výmenných kurzov ERM II, a teda zafixovanie kurzu koruny voči euru považuje odborná verejnosť za pozitívny krok, ktorý má okrem ekonomických kladov súvisiacich so stabilitou kurzu koruny (pozitívny impulz pre zahraničných investorov) aj veľký politický prínos. Viacerí respondenti vnímajú rozhodnutie ministerstva financií a centrálnej banky ako šikovný politický krok, ktorý môže zohrať ešte dôležitú úlohu v snahe udržať priaznivé smerovanie makroekonomického vývoja SR. Závazky a časový harmonogram plynúci zo vstupu do ERM II totiž budúce vlády nemôžu len tak ignorovať. Závazné pravidlá obmedzia dobrodruhov a insitných ekonómov manévrovať v hospodárskej politike. S členstvom SR v ERM II sa teda zvýšili náklady nesprávnej makroekonomickej politiky, ktoré by mali byť dostatočným odstrašujúcim momentom. Prirodzene, to neznamená, že to automaticky zabráni zlej politike, hlavne ak by išlo o nevedomú zlú politiku.

Ján Pokrivčák: „Vstup do ERM II je nevyhnutným predpokladom prijatia eura v SR. Vstup do ERM II je znakom dobrej fiškálnej politiky. Skoršie prijatie eura v konečnom dôsledku zníži transakčné náklady a riziko medzinárodného podnikania pre slovenské podniky. Najvýznamnejším prínosom vstupu do ERM II a očakávaným skorým prijatím eura je však tlak na zvýšenie rozpočtovej disciplíny a na udržanie makroekonomickej stability. Vidina skorého prijatia eura brzdí vládu súčasnú a bude brzdíť budúcu pri politicky motivovanej redistribučnej politike znižujúcej efektívnosť ekonomiky.“

Karol Sudor: „Ako hlavné pozitívum vidím záväzok štátu dodržiavať pravidlá hry, a teda vyhýbať sa rozšafnému rozhadzovaniu peňazí podobným spôsobom ako v rokoch 1994–1998.“

Jozef Orgonáš: „Vynikajúci taktický ťah ministerstva financií. Proces vstupu do eurozóny sa stal ireverzibilným. Ficovým nástupom tento proces sa môže maximálne zabrzdiť. Navyiac dáva okamžite Slovensku väčšiu kredibilitu.“

Robert Žitňanský: „Aj keď o projekte spoločnej meny možno mať mnohé pochybnosti, Slovensko by sa tomuto kroku vzhľadom na záväzok z prístupovej zmluvy nevyhlo. Z tohto pohľadu je tento krok pozitívny, pretože zvyšuje pravdepodobnosť racionálnej hospodárskej politiky a tlačí na znižovanie deficitu.“

Juraj Lazový: „Vstup koruny do ERM II považujem za logický krok smerom k zavedeniu eura v plánovanom termíne. Hoci som v princípe zástancom zavedenia eura na Slovensku, celý proces vnímam viac ako politické rozhodnutie (súťaž nových členov EÚ o prestíž) než ako záver objektívnych ekonomických analýz s definovaním výhod a nevýhod.“

Juraj Nemec: „Nevyhnutný krok smerom k prijatiu EUR. Ekonomika by už mala byť na tento systém pripravená.“

Ladislav Balko: „Vstup do mechanizmu výmenných kurzov ERM II je kriteriálny (v zmysle Maastrichtu ide o *conditio sine qua non euro*) v súvislosti s plánovaným vstupom do eurozóny. Vstup bol pre ekonomické prostredie prekvapením, neočakával sa ešte v tomto období. Prekvapujúci moment si zaslúži ocenenie na adresu MF SR a NBS, pretože sa nedal absolútny priestor finančným špekulantom. Obdobie pol roka od novembra 2005 do hodnotenia potvrdzuje, že koruna sa stala za toto obdobie stabilnejšou. K jej oslabeniu odvetdy nedošlo a posilnila ani nie o 4 %. Takže zatiaľ môžeme kurz našej meny hodnotiť ako vysoko stabilný. Aj keď v prvom období ešte koruna reagovala na vývoj v zóne, zdá sa, že sa od nej odpútala. Samozrejme trh, a tým aj vplyv na menu trochu žije predvolebným očakávaním, ktoré ale nemá zásadný vplyv na korunu. Určite by sa dalo diskutovať o úrovni centrálnej parity (38,45 SKK/EUR), ale vývoj zatiaľ potvrdzuje správnu úroveň. Starosti, zdá sa, robí vývoj inflácie, čo musí centrálna banka korigovať úrokovými sadzbami, ktoré začínajú dosahovať pre investorov slušnú úroveň a môžu byť pre investorov a pre ich zisky z investovania do koruny atraktívne a čiastočne posilniť korunu. Osobne si ale myslím, že fluktuálny priestor, ak sa niečo z makroekonomického pohľadu nezmení, využitý nebude.“

Radoslav Štefančík: „Hoci tento krok vnímam pozitívne, kriticky sa staviam k minimálnej snahe vlády iniciovať verejnú diskusiu o pozitívach a negatívach zavedenia spoločnej meny euro. Vstup slovenskej meny do mechanizmu výmenných kurzov bol jeden z ďalších krokov k prijatiu eura, preto je najvyšší čas, aby verejnosť bola na jeho prijatie postupne pripravovaná.“

Peter Schutz: „Mám veľmi silné pochybnosti, či je rozumné pristúpiť k euru v r. 2009. Slovensko by malo počkať na vývoj situácie vo Francúzsku a Nemecku, ktorých neschopnosť robiť reformy môže fatálne dopadnúť na euro. Zvyšovanie životnej úrovne na Slovensku najužšie súvisí s posilňovaním koruny, čo je proces, ktorého by sme sa vzdávať nemali.“

Peter Gonda: „Rozhodnutie MF SR a NBS, že Slovensko vstúpilo do ERM II považujem za predčasné a rizikové, a to v dlhodobejšom horizonte. Toto rozhodnutie totiž znamená konkrétny krok k rýchlemu vstupu Slovenska do eurozóny (k 1.1.2009), ktorá je dnes nestabilná a nemá predpoklady pre dlhodobjšie fungovanie bez vážnych negatívnych dopadov na domácnosti a podnikateľské subjekty. Tlaky na financovanie sociálnych dávok v dôsledku demografického vývoja v Európe môžu podľa riaditeľa Cato Institute Williama Niskanena prispieť k tomu, že EMÚ (Ekonomická a menová únia) sa do 10 rokov rozpadne. (Niskanen, W.: Alternatívy politického a ekonomického vývoja Európy, <http://www.konzervativizmus.sk/article.php?696>). Vstup Slovenska do ERM II je v súčasnosti rizikový aj sám o sebe v čase, keď Slovensko v ňom zotrúva. Znamená o.i. vyššie náklady a iné negatívne dopady po prípadných špekulatívnych útokoch na slovenskú korunu (SKK) či po iných vonkajších nepriaznivých vplyvoch. Otázne je tiež zvládnutie konfliktu medzi cieľom cenovej stability a cieľom stabilného výmenného kurzu SKK v tomto čase (viac v Gonda, P.: Slovensko a eurozóna: prínosy a náklady, http://www.konzervativizmus.sk/upload/pdf/Gonda_CEQLS.pdf).“

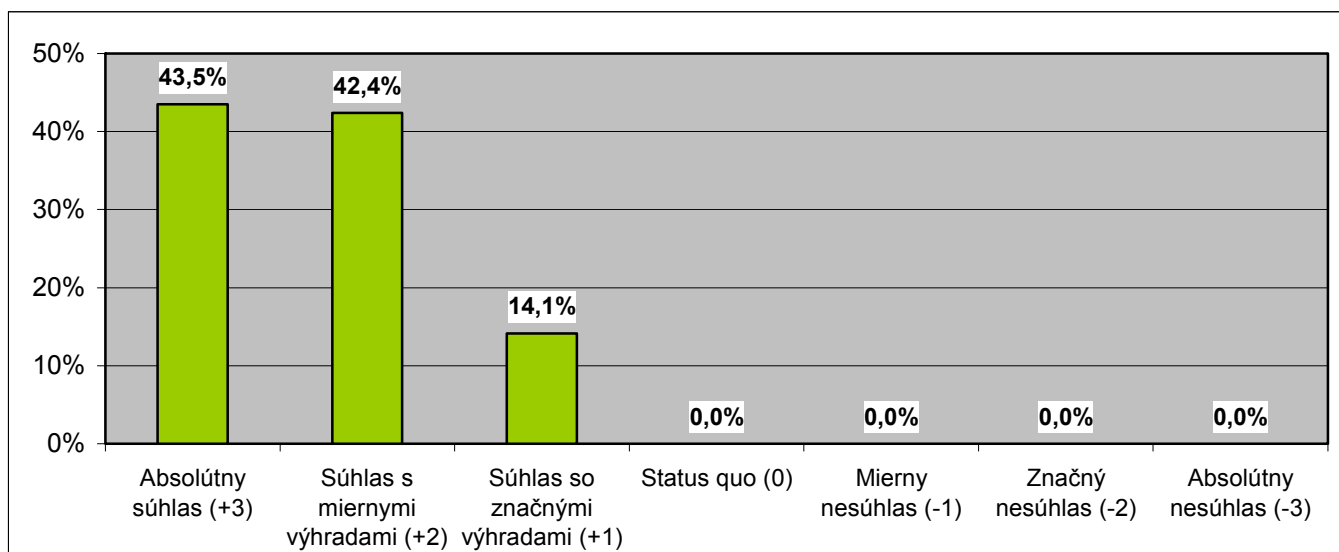
Igor Daniš: „Opäť treba zdôrazniť zraniteľnosť meny pri existencii pásiem alebo hraníc fluktuácie, ako aj obmedzenie manévrovacích možností centrálnej banky. Pri tejto príležitosti by som rád povedal, že nesúhlasím so skorým začlenením slovenskej koruny do eurozóny. Slovensko má síce vysoký podiel zahraničného obchodu, okolo 70% HDP, čo pri vysokom podiele na ňom zo strany krajín EÚ zapríčiňuje veľký prílev eura a uskutočňovanie platieb prostredníctvom neho. Na druhej strane fungovanie, ako jej momentálny úspech a vnútorné rozpory slovenskej ekonomiky je klasickým prejavom teórie asymetrických informácií. Vysoký podiel exportu na zahraničných trhoch neinformuje kupcov o nákladoch jediného slovenského predajcu – mimo konkurenčný tlak ako by to bolo v domácej ekonomike, v domácich krajinách, kde výhodná cena je tvorená veľmi nízkymi mzdovými nákladmi. Na strane importu nemajú slovenskí spotrebiteľia vedomosti o nákupných cenách dovážaných tovarov a maržách vývozcov. Pri prirodzenom importnom oligopole v niektorých, mnohých, odvetviach, môže tak dochádzať k deštrukcii cien. Výsledkom je nespravodlivé prerozdelenie: nadmerné alokovanie finančných prostriedkov malej skupine ľudí a nízke mzdy, hlboko pod hranicou priemerných miezd. Naopak, „čisto vnútorná“ ekonomika funguje s množstvom negatívnych prvkov, ďaleko od trhových mechanizmov a efektívnosti. Efektívnosť a produktivita nie sú niekedy ani požiadavkou na zvyšovanie výkonu a zisku, ako to trh vyžaduje. Zavedenie eura tak môže ešte viac prehĺbiť spomínané vnútorné deštrukcie, najmä nedostatok peňazí u niektorých skupín obyvateľstva a subjektoch „vnútornej“ ekonomiky. Nesúhlasím preto s rýchlym pripájaním nie dostatočne vyspelých ekonomík do eurozóny. To by sa koniec-koncov mohlo uviesť do „nejakých“ kritérií na prijatie eura (napr. min. 75 % výkonnosti priemeru ekonomík zóny a pod.).“

Podľa jedného respondenta sa vstupom SR do ERM II určitým spôsobom limituje samostatnosť rozhodovania SR vo vybraných ekonomických otázkach, avšak vzhľadom na veľkosť a charakter slovenského národného hospodárstva je to podľa neho pochopiteľné a akceptovateľné. Podľa iného hodnotiaceho odborníka bude mať vstup SR do ERM II len minimálny praktický vplyv na súčasný výkon menovej politiky štátu, vzhľadom na šírku fluktuálneho pásma a na možnosť revalvovať centrálnu paritu kurzu meny.

Eugen Jurzyca: „Nový štát - Čierna hora má asi pol milióna obyvateľov. Ak by mala suverénne a kvalitne a moderne riadiť menovú politiku, verejné financie, zmeny dôchodkového a sociálne zabezpečenia, zdravotníctvo, školstvo, obranu, súdnictvo a podobne, obávam sa, že by nezvýšil nik na prácu v súkromnom sektore. Slovenská republika je krajina väčšia než Čierna hora, ale tiež musí zvažovať, či nie je výhodné niektoré právomoci delegovať buď „dole“ alebo „hore“. Delegáciou menovej politiky „hore“ Slovensko získa viac než stratí. Ak by platil argument, že jednotná mena sa môže uplatniť iba v regióne, ktorý je jednotný (napríklad s takmer dokonale pohyblivou pracovnou silou), tak by sme mali vytvoriť samostatnú menu napríklad pre niektoré regióny na Spiši.“

Jeden respondent vyjadril názor, že opatrenie vytvára predpoklad pre to, aby sa členstvo SR v EÚ stalo plnohodnotné.

2. Novela infozákona (zúženie chránených osobných údajov o verejných funkcionároch; zmena lehoty na sprístupnenie informácií z 10 kalendárnych dní na 8 pracovných dní; zachovanie povinnosti sprístupňovať informácie aj z neukončených správnych konaní; povinnosť sprístupňovať informácie týkajúce sa prevodu majetku štátu alebo obce na iné osoby; rozšírenie povinnosti verejného prerokovania v samosprávnych zastupiteľstvách; ponechanie priestupkovej zodpovednosti za porušenie zákona)

Novelu infozákona hodnotili odborníci výhradne pozitívne. Priniesť by mala viac transparentnosti vo verejnej správe. Jeden respondent vyjadril sklamanie nad tým, že sa samospráva bránila novele, hoci pred voľbami budú všetci kandidáti do orgánov samospráv tvrdiť, že chcú väčšiu transparentnosť a chcú bojovať proti korupcii. Podľa názoru viacerých odborníkov bude potrebné postupovať v otázke transparentnosti rovnako voči všetkým organizáciám a jednotlivcom plateným z verejných zdrojov.

Radoslav Štefančík: „Každé zúženie chránených osobných údajov o verejných funkcionároch prináša viac transparentnosti, teda to možno vnímať jedine pozitívne.“

Ján Pokrivčák: „Je dobré, že sa zlepšuje prístup občanov k informáciám. Prospeje to k zlepšeniu efektívnosti aj transparentnosti.“

Peter Schutz: „Veľmi dobrý protikorupčný krok.“

Juraj Lazový: „Hodnotím jednoznačne pozitívne ako krok, ktorý môže posilniť kontrolu verejnej správy. Po reforme verejnej správy a presune mnohých dôležitých kompetencií a financií na samosprávu je nevyhnutné výrazne zvýšiť dôraz na ich kontrolu.“

Karol Sudor: „Kvalita spoločnosti sa vždy odvíja od miery umožnenia prístupu verejnosti k informáciám, tobôž ak ide o informácie o práci a hospodárení tých, ktorých sami financujeme. Samosprávy a pod. sa budú vždy celkom prirodzene brániť efektívnej kontrole, preto ich argumenty nemožno brať vážne. Problém vidím v koncovke – ak určitý subjekt odmietne sprístupniť informácie, sankcie sú príliš slabé a ich vymožiteľnosť minimálna.“

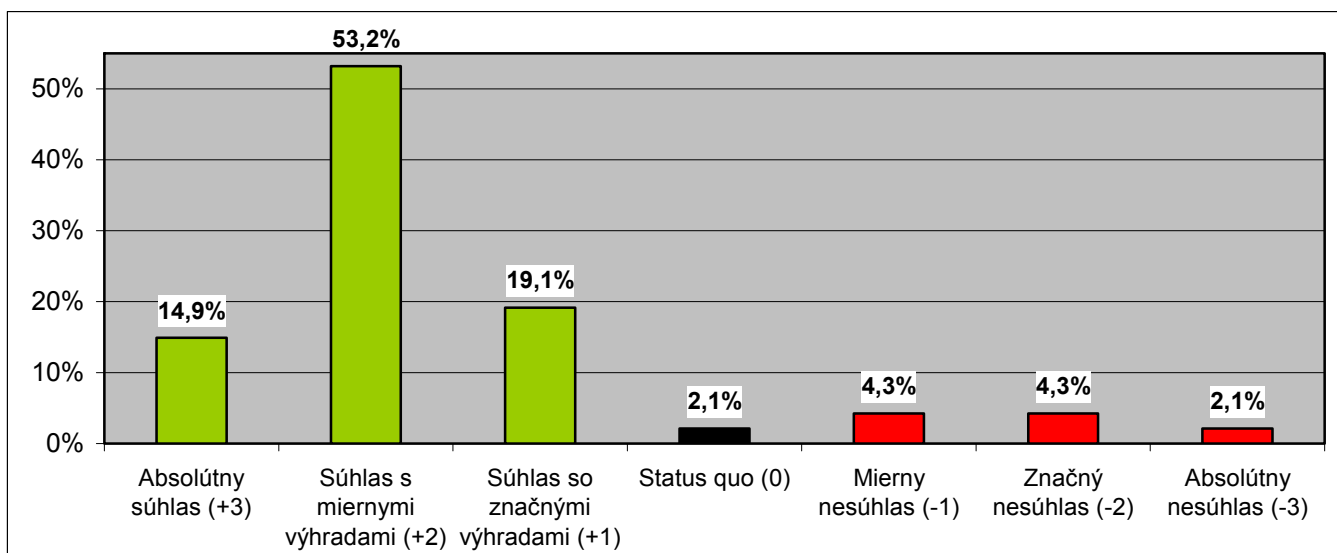
Ladislav Balko: „Potrebné opatrenie. Občan musí mať informáciu, na čo a ako sa používajú peniaze, ktoré mu štát odoberie uplatnením svojej mocenskej funkcie uložením daňových a iných zákonných platieb. Služby a ich kvalitu, ktoré poskytuje verejný sektor by mali tí, ktorí si ich financujú, a v prospech ktorých ich má verejná moc zabezpečovať, teda občania by toto mali mať pod dohľadom. Iná vec je, ako s týmito informáciami naložia, či ich to bude motivovať k aktivitám pri správe vecí verejných. Predstavitelia samospráv sa zbytočne bránia podobným opatreniam. Žijú taktiež z peňazí občanov, a tak musia strpieť občanova právo vedieť, čo sa deje s jeho peniazmi. Druhá vec je legislatívne „ošetriť“ nemožnosť, alebo dokonca sankcionovateľnosť zneužitia informácií, ktoré spriechodňuje infozákon.“

Juraj Nemec: „Rast transparentnosti je nevyhnutným prvkom rozvoja spoločnosti. Je však spojený aj s rastom zodpovednosti (accountability)? Podľa mňa veľmi málo.“

Igor Daniš: „Súhlasím. Chcem však upozorniť, aby nezostalo zase iba pri zbytočnej byrokratizácii.“

Jeden respondent vyjadril presvedčenie, že sa netreba obávať zneužitia verejne prístupných informácií, pretože ak sa zneužívajú informácie, tak sú to prevažne informácie neverejné. Iný respondent sa obáva, aby poskytované osobné informácie o verejných funkcionároch neboli takého charakteru a rozsahu ako pri majetkových priznaniach poslancov NR SR, a aby neboli často odopierané pre zákon o ochrane osobných údajov, lebo potom by bola novela zbytočná a vytvárala by iba predpoklady na nárast sporov a ilúziu.

3. Štátny rozpočet na rok 2006 (schodok štátneho rozpočtu - 69 mld. Sk, deficit verejných financií - 2,9% HDP)

Štátny rozpočet na rok 2006 bol odbornou verejnosťou hodnotený výrazne pozitívne. Vzhľadom na volebný rok príjemne prekvapil tým, že udržal deficit verejnej správy v relatívne rozumných medziach a nebol príliš rozhadzovačný. Jeden respondent ocenil fakt, že po prvýkrát v novodobých dejinách SR nemusí nová vláda začínať s balíčkom konsolidačných opatrení, ale môže so solídnym základom začať hneď presadzovať svoje programové priority.

Viaceri odborníci sa vyjadrovali ku konkrétnej štruktúre výdavkov štátneho rozpočtu. Podľa jedného malo alokovanie peňazí viac reflektovať priority vlády, aj keď si je vedomý, že štruktúra možno padla za obeť agregátnemu číslu v procese politického vyjednávania. Iný hodnotiteľ považuje za pozitívny nárast výdavkov v rezorte školstva z dôvodu potreby investovania do vzdelávania a rastu znalostnej ekonomiky. Značnú kritiku u hodnotiacich si vyslúžili stúpajúce výdavky v rezorte pôdohospodárstva, ktoré ďalej predlžujú agóniu tohto sektora tým, že z neho robia ziskový „biznis“ aj pre neefektívnych producentov, čo je presne v rozpore s vývojom, ktorý by sektoru diktoval trh. Navyšovanie zdrojov v poľnohospodárstve sa doposiaľ neodzrkadlilo vo zvýšení efektívnosti sektora. Poľnohospodárske dotácie majú v konečnom dôsledku negatívny vplyv aj na konkurencieschopnosť celej ekonomiky. Jeden respondent kritizoval, že v rozpočte boli "odmenené" aj také rezorty, kde ku komplexným reformám nedošlo (napr. kultúra), čo je v rozpore s deklarovanou filozofiou vlády. Niektoré položky v rozpočte (napr. sociálne štipendiá pre študentov vysokých škôl) podľa neho posilňujú záujmové

skupiny preferujúce status quo a sťažujú budúce reformy. Jeden hodnotiaci vyslovil názor, že relatívne nízky plánovaný deficit verejnej správy je aj výsledkom eliminácie financovania niektorých aktivít a limitovaním resp. minimalizovaním platieb v sociálnej oblasti. Ďalší respondent si myslí, že mohol byť vytvorený väčší tlak na znižovanie deficitu, a že mohla byť výraznejšie zmenená štruktúra rozpočtu.

Ján Pokrivčák: „Štátny rozpočet SR na rok 2006 je lepší ako rozpočty okolitých štátov a taktiež lepší ako boli predchádzajúce rozpočty SR. Viac zdrojov sa venuje na podporu efektívnosti ekonomiky (infraštruktúra, veda, školy) a menej na prerozdelenie.“

Juraj Nemec: „Ďalší krok k naplneniu požiadaviek Maastrichtu, vysokú mieru rozpočtovej disciplíny (výška schodku) hodnotím v podstate pozitívne. Vysoký nárast zdrojov pre podnikateľskú sféru je diskutabilný. Nárast zdrojov pre školstvo je stále nedostatočný. Pokiaľ sa nepodarí realizovať reformu financovania vysokých škôl, súčasná úroveň zdrojov spôsobuje sústavný pokles kvality.“

Juraj Lazový: „Schválený rozpočet hodnotím pozitívne s prihliadnutím na predvolebné obdobie a aktuálne politické rozloženie v parlamente.“

Karol Sudor: „Vzhľadom na vývoj príjmovej stránky štátu to vnímam ako premrhanie šance na zostavenie vyrovnaného rozpočtu. Dobrá vláda nemíňa viac ako vyzbiera. Napriek tomu to považujem za úspech vzhľadom na to, že šlo o predvolebné obdobie. Najlepší rozpočet v histórii SR.“

Igor Daniš: „Štandardný. Mohol sa viac znížiť dlh resp. viac investovať do diaľnic, na strane druhej reálny deficit so započítaním politického rozhodnutia o dôchodkovej reforme je značne vysoký.“

Martin Krekáč: „Nevidím žiadny konkrétny dôvod na dosahovanie schodku štátneho rozpočtu a deficitu verejných financií. Hospodárenie štátneho rozpočtu by malo byť vyrovnané, špeciálne v období prudkého rastu ekonomiky.“

Peter Schutz: „Znižovanie deficitu je určite dobré, ale na môj vkus veľmi pomalé. Preto mínus jedna. Chýba zásadná redukcia výdavkov.“

Peter Gonda: „Štátny rozpočet, resp. rozpočet verejnej správy na rok 2006 je v porovnaní s predchádzajúcimi hospodárnejší a menej rozhadzovačný. V porovnaní s politickými možnosťami (relatívne protrhovo orientovaná vláda) a ekonomickými predpokladmi (napríklad rýchly ekonomický rast) ho považujem za málo ambiciózne, až za premrhanú šancu. Príkladom toho je iba nepatrné zníženie deficitu verejných financií v pomere k HDP oproti minulému roku, i to však nie celkovými úsporami vo verejných výdavkoch. Oproti žiaducemu stavu podľa mňa (na základe miery priblíženia sa k rozpočtu podľa princípov liberálnej ekonomie) je sklamaním, keďže:

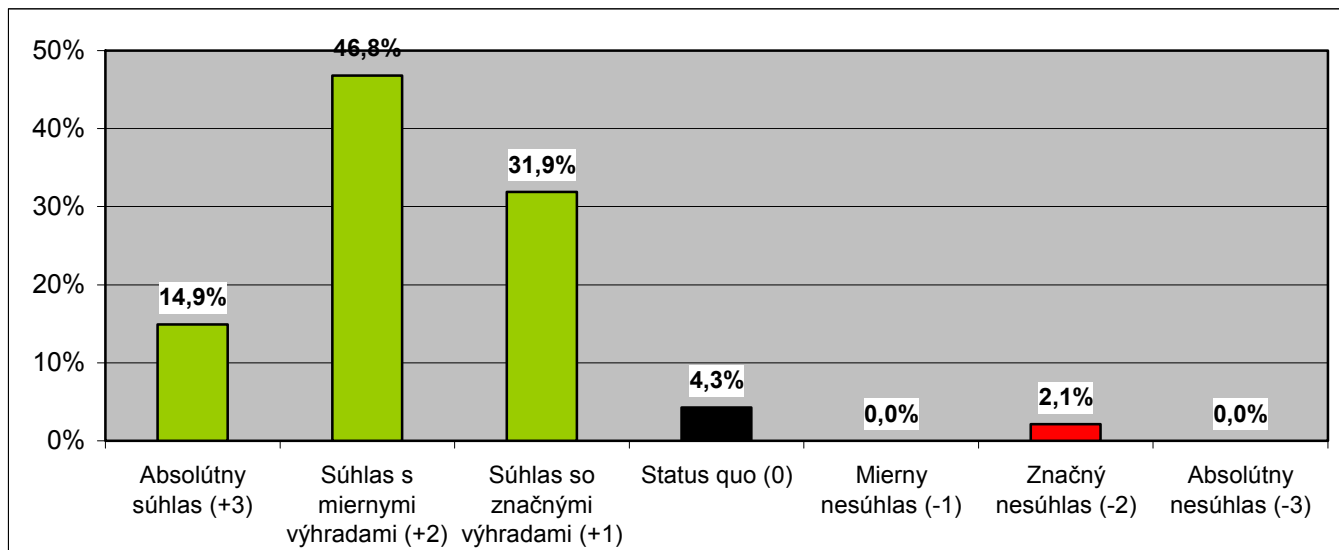
- ponecháva a prehľbuje deformácie vo verejných výdavkoch, pričom významne zvyšuje verejné výdavky (dokonca nad úroveň inflácie), tým ponecháva vysokú mieru prerozdelenia;

- neopiera sa o zníženie sociálnych odvodov a daní, pričom sa spolieha na nedaňové príjmy, ktoré sa nemusia opakovať (viac v Gonda, P.: Rozpočet verejnej správy na volebný rok 2006 nie je reformný /pravicový/, <http://www.konzervativizmus.sk/article.php?687>).“

Ladislav Balko: „Z hľadiska rozpočtu ako ročného plánu príjmov a výdavkov možno s takouto projekciou súhlasiť. Pozitívne je aj to, že vláda nešla pred voľbami enormným volebným populizmom a svedčí o snahe dodržiavať v oblasti verejných financií záväzky z členstva v EÚ. Otázna je výška takejto skladby rozpočtu, predovšetkým absolútny nárast deficitu, keď pri porovnaní vlaňajšieho deficitu k HDP (HDP bol v roku 2005 1 430 mld. Sk) a raste HDP o 6,5 %, čo je okolo 93 mld. Sk (HDP sa na tento rok plánuje vo výške 1 531 mld. Sk.) by malo byť absolútne číslo deficitu vyššie ako bol plánovaný vlaňajší deficit, ktorý bol rozpočtovaný na 61,5 mld. Sk, pričom sa deficit nenaplnil len vďaka absencii národnej participácie na čerpaní eurofondov. Osobne sa prikláňam k tomu, že z rýchlejšieho rastu HDP ani nie je potrebné rýchlejšie znižovanie rozpočtu, ale financovanie tých zložiek verejného sektora, ktoré zakladajú budúcu prorastovú trajektóriu - rodina a mladá generácia, veda a vzdelanie, kvalitu zdravého života obyvateľstva.“

Jeden hodnotiaci sa pri svojom hodnotení dotkol aj problematiky procesu rozpočtovania. Programové rozpočtovanie je podľa neho v zásade veľmi rozumný nástroj, ale vadí mu, že jeho uplatňovanie mnohokrát nie je v súlade s pôvodnou myšlienkou. Hlavne v prípade nezreformovaných sektorov, ide len o maskovanie "top-down" prístupu k zostavovaniu rozpočtu. V budúcnosti bude potrebné posilniť systematickú analýzu efektívnosti vynakladania prostriedkov na jednotlivé programy.

4. Novela zákona o dani z príjmu (zvýšenie paušálnych výdavkov pre živnostníkov z 25% na 40%; zvýšenie daňového bonusu na dieťa zo 450 Sk na 540 Sk mesačne; zrušenie znižovania sadzby starobného poistenia o 0,5% za každé dieťa; neschválenie zvýšenia dolnej hranice a zavedenia hornej hranice pre poukázanú sumu z 2% z daní na verejnoprospešné účely)

Novela zákona o dani z príjmov priniesla viaceré spolu nesúvisiace zmeny, ktoré boli odborníkmi hodnotené rozdielne. Novela má podľa väčšiny hodnotiacich viac pozitívnych ako negatívnych prvkov. Uvítali zvýšenie paušálnych výdavkov pre živnostníkov z 25% na 40%, ktoré pozitívne ovplyvní oblasť malého podnikania, ale zároveň podotkli, že by bolo prospešné, keby došlo aj k zjednoteniu s remeselníkmi, ktorí sú tiež podnikateľmi, pričom si môžu paušálne odpočítavať až 60%. Viacerí sa súhlasne vyjadrili k zvýšeniu daňového bonusu, ktorý by sa mal podľa jedného respondenta valorizovať každý rok o výšku inflácie. Niektorí odborníci pozitívne vnímali zrušenie tzv. odvodového bonusu, ktoré bolo jednoznačne regresívnym opatrením, teda výhodnejším pre bohatších, pretože 0,5% pre nich znamenalo podstatne vyššiu úľavu ako pre slabšie zarábajúcich.

Podľa niektorých názorov to sú síce pozitívne kroky, ale sú nesystémové. Sú to ďalšie úpravy a zmeny v už aj tak dosť neprehľadnej legislatíve. Daňový a odvodový systém je potrebné vnímať ako celok a takto pristupovať k riešeniam problémov v danej oblasti. Podľa jedného respondenta ide o opatrenia so sociálnym aspektom, ktoré ale v podstate umožnili najmä zdroje usparené v inej sociálnej problematike a je otázne, či je to také pozitívum, za aké by sa v prvom momente mohlo zdať. Otázne podľa neho je, ako bude ich realizácia zabezpečená v ďalšom období z hľadiska potrebných finančných zdrojov.

Rôzne postoje boli zaznamenané v otázkach daňovej asignácie a neschválenia limitov pre poukázané sumy z 2% z daní. Značná časť respondentov bola za úplne zrušenie tohto inštitútu, ktorý je podľa nich administratívne veľmi náročný, neefektívny a dá sa zneužívať. Niektorí zastávali názor, že teraz ešte nie je vhodné obmedzovať inštitút daňovej asignácie, pretože skutočných filantropov je na Slovensku ako šafranu.

Juraj Nemec: „Novela obsahu viacerých opatrení, niektoré budú mať zásadnejší dopad (živnostníci – považujem za pozitívne), iné len veľmi marginálne.“

Martin Krekáč: „Balík opatrení v zákone o dani z príjmu možno hodnotiť ako jeden z mnohých malých krokov pri znižovaní administratívnej náročnosti daňového zaťaženia špecifických skupín obyvateľstva (živnostníkov) a možnosti poukázania 2% časti daní na účely, ktoré považuje sám daňový platca za dôležité.“

Eugen Jurzyca: „Zvýšenie paušálnych výdavkov pre živnostníkov znamená ďalšie odbúranie bariér znalostnej ekonomiky. Bez „paušálu“ by vyzerala situácia takto: Ak živnostník používa sústruh, môže si jeho odpisy zaradiť do nákladov a znížiť tak daň. Ak používa živnostník iba mozog, odpisy si do nákladov dať nesmie. Daňový systém tak diskriminuje používanie znalostí a preferuje používanie strojov.“

Milan Velecký: „Pri SZČO možnosť zníženia poistnej sadzby v praxi ani nefungovala, Sociálna poisťovňa tvrdila, že na to nemá softvérové predpoklady. Inak, je to téma do diskusie. Európa čelí starnutiu populácie a čoraz väčšiemu problému udržať priebežný dôchodkový systém. Je (v SR bola?) celkom legitímna požiadavka naviazať

dôchodkové poistenie aj na počet detí, lebo do priebežného systému sa dá prispievať nielen platením poisťných odvodov, ale aj deťmi, ktoré doň budú prispievať v budúcnosti. Pri paušálnych výdavkoch – škoda, že niektoré remeselné činnosti ostali stále zvýhodnené (60%). Určite nie je dobré stavať proti sebe daňovníkov. Ak majú byť paušálne výdavky, tak potom pre všetkých SZČO rovnaké. Neschválenie hornej hranice pri daňovej asignácii mi nevaďí. Ak 2% dane podnik venuje spriaznenému subjektu, nič zlé sa nedeje. Pretože aj on ho môže použiť len na verejnoprospešné ciele.“

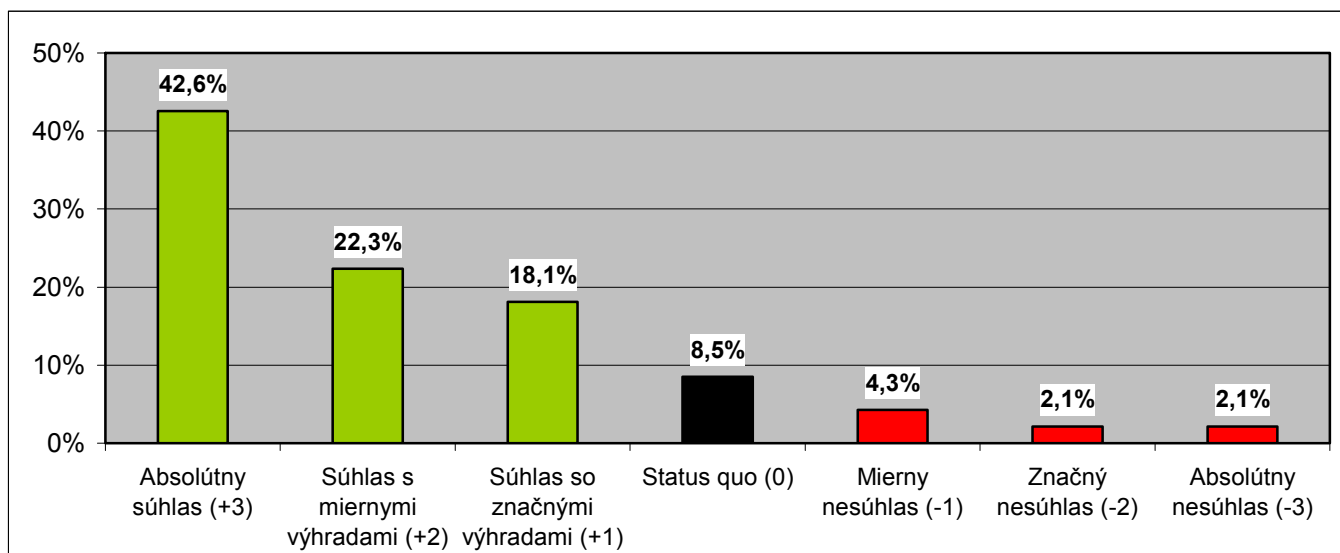
Ladislav Balko: „Každé opatrenie, ktoré smeruje k podpore ekonomického rozvoja, zamestnanosti a pod. by malo byť prínosom. Avšak ako finančnoprávník, ktorý sa zaoberá aj daňovým právom, musím sa kriticky vyjadriť k tomu, že súčasný zákon o dani z príjmov, od prijatia na konci roka 2003 bol novelizovaný viac ako 10-krát. Nesvedčí to o systémovosti v oblasti daňových zákonov, čo povedie opäť k neprehľadnosti a komplikovanosti právnej úpravy. Otázne je, či toto opatrenie bude ústretové k SZČO (samostatne zárobkovo činné osoby) a efektívne pre zníženie daňového a odvodového zaťaženia niektorých skupín. Rozhodne bude proti daňovej etike nestanovenie horného limitu pre poukázané sumy z 2% z daní z príjmov právnických osôb - riziko prelievania veľkého objemu peňazí medzi materskou firmou a spriaznenou nadáciou či občianskym združením. Nestálo by za úvahu zákonom striktno stanoviť cieľ použitia asignovaných prostriedkov?“

Igor Rintel: „Nesúhlasím so zavedením hornej hranice, ak je platná rovná daň, mali by byť rovné aj ostatné podmienky.“

Robert Žitňanský: „Rozumné opatrenie, až na časť, týkajúcu sa asignácie 2% z dane. Tú by bolo najrozumnejšie zrušiť – ak má štát pocit, že nepotrebuje 2% dane z príjmu, nech o ne zníži sadzbu dane. Kto chce, verejnoprospešného príjemcu svojich peňazí si nájde. Zamedzí sa tým aj efektu firemných nadácií, ktoré potom 2% používajú na svoje PR aktivity.“

Peter Schutz: „Toto je dobrá novela, daňová asignácia je však celá na zrušenie.“

5. Novela zákona o bankách (zvýšenie informačných povinností bánk voči klientom o cenách bankových produktov)

Podľa názoru väčšiny členov hodnotiacej komisie novela pomôže zvýšiť informovanosť klientov a prinesie vyššiu transparentnosť a tiež zabezpečí vyššiu ochranu spotrebiteľov. Klienti bánk budú včas informovaní o akýchkoľvek zmenách v obchodných podmienkach a cenách.

Karol Sudor: „Jednoznačný krok k vyššej transparentnosti a prehľadnosti, hlasy o náraste zbytočnej administratívy považujem za nezmysel, najmä pri jej dnešnej prítomnosti v každej banke. V ostatných oblastiach platí povinnosť uvádzať cenu služby jasne a nezmätočne, bankový sektor nemá byť prečo výnimkou.“

Igor Daniš: „Vo všetkých sektoroch je poskytovateľ tovarov a služieb (potraviny, odevy alebo automobily v obchodoch, ostrihanie v kaderníctve) povinný a donútený (trhom) pri predaji informovať o cene tovaru a služby, jedine pre banky to neplatilo. Z akého dôvodu poberali toto privilégium banky? Nie je to porušenie dokonca

princípu rovnosti?“ Banky nie sú k informovanosti nútené, „pretože nežijú v konkurenčnom prostredí, inak by tak konali. Prečo vláda nezaobchádza s každým rovnako?! A keď, tak až po značnom tlaku a registrácii spôsobených škôd. Novela zákona je síce pokrok, ale uvidíme, ako to bude fungovať.“

Ján Pokrivčák: „Je dobré, ak vláda zlepšuje transparentnosť podnikania a informovanosť občanov. Na druhej strane je v bankovníctve vysoká konkurencia, a preto banky samotné, v snahe sa presadiť na konkurenčnom trhu, dokážu prekonať nedokonalosť informácií. Klienti majú nedokonalé informácie aj o cenách automobilov, domov, atď. Peniaze daňových poplatníkov by sa preto nemali venovať na to, čo dokáže urobiť aj trh. Miera nedokonalých informácií v bankovníctve totiž nie je podstatne odlišná od iných sektorov ekonomiky.“

Eugen Jurzyca: „Myslím, že keby nereagoval štát, zareagoval by súkromný sektor. Napríklad INEKO sa chystalo spustiť projekt porovnávajúci ceny bankových produktov. Štát nás predbehol. Je to aj naša chyba (myslím tým súkromný sektor).“

Prevažne za pozitívne je považovaná povinnosť bánk informovať o všetkých nákladoch klienta voči banke. Často sa totiž stáva, že banky povedia zákazníkovi A, ale už nie B a klient je potom zavedený (napr. nevýhodné zmluvy o úveroch, kreditné karty atď. – ak si klient neprečíta drobným písmom napísané poznámky pod čiarou a pod.). Cenníky bánk sú často neprehľadné a mnohokrát sa v nich dobre neorientujú ani samotní pracovníci bánk. O zvýšení cien sa klient väčšinou dozvie až následne a aj to len pri dôslednejšej analýze zaplatených poplatkov. Respondenti by preto privítali také zákonné opatrenie, ktoré by ukladalo bankám každé zvýšenie cien oznámiť klientovi (napr. oznamom na výpise z účtu s odkazom na internetovú stránku banky) minimálne 30 dní vopred s tým, že klient bude mať právo do dátumu nadobudnutia účinnosti zmien v cenníku bezplatne ukončiť používanie služieb banky.

Igor Rintel: „Relatívne bezzubá novela, ktorá má viac propagandistický účel. Pri bankách by sa mala podstatným spôsobom zvýšiť ochrana spotrebiteľa. Napríklad možnosť vrátiť úver bez sankcie v prípade zmeny úrokovej sadzby, stanovenie minimálnej časovej lehoty, kedy banka dopredu musí oznámiť zmenu sadzieb a pod.“

Igor Hornák: „S opatrením súhlasím, ale považujem ho za málo účinné. Pociťujem potrebu na podstatné zvýšenie pozornosti na etiku predaja bankových produktov a povinnosť predajcov upozorniť klienta aj na odvrátené strany mince.“

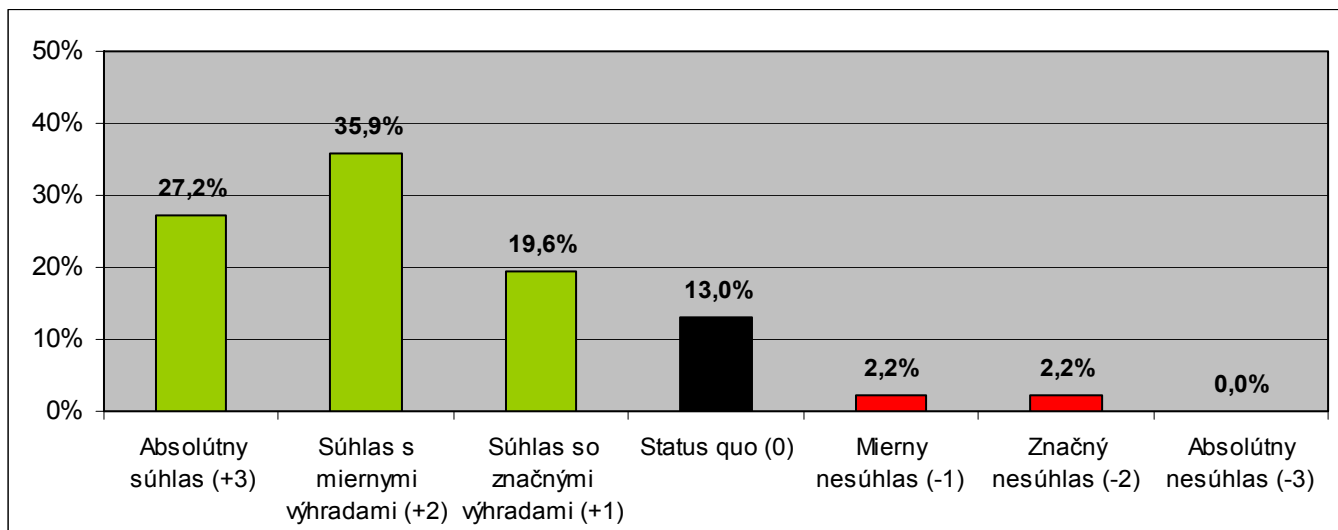
Podľa niektorých skeptických hlasov ani táto novela nezabráni tichým dohodám o cenách a nevytvára zábrany tichému rozdeleniu trhu.

Juraj Nemec: „Bankový a poisťovací sektor vykazujú ešte mnohé znaky oligopolného konania. Vstup zahraničných subjektov do systému neprinesol zásadné zmeny vo vzťahu k zákazníkovi (inou vecou je štruktúra služieb). Ceny služieb sú často príliš vysoké (poplatky za účtovnú položku, prevody do zahraničia) a to, že o nich zákazník bude niečo viacej vedieť mu veľa nepomôže.“

Martin Krekáč: „Zvýšenie informačných povinností bánk nezaručuje automaticky prozákaznícke správanie bankových subjektov. Takéto správanie vie zaručiť iba reálny konkurenčný boj, ktorý nebude možný pri dnešnej náročnosti vstupu nových bankových subjektov na trh.“

Ladislav Balko: „Toto legislatívne opatrenie by malo zabezpečiť ďalší rozvoj bankových služieb. Tie sú často kritizované najmä kvôli poplatkom. Osobne som ale pesimistom, či zákonná povinnosť informovať klientov povedie k zníženiu poplatkov, k nárastu konkurencie a k „pendlovaniu“ klientov z banky do banky kvôli iným poplatkom. Nie som presvedčený ani o tom, že sa takto podporí konkurencia. Banky už len tým, že sú združené v Asociácii bánk majú fórum na výmenu názorov, poznatkov a skúseností aj pri poskytovaní služieb a ich cien. Som presvedčený, že banky nevychádzajú pri stanovovaní cien služieb z ekonomických podmienok tej-ktorej banky. Možno by konkurenciu podporili aj iné právne formy bankového podnikania – napr. družstvá, banky štátne (napr. podporujúce bývanie mladých rodín a pod.).“

6. Novela zákona o ochrane vkladov (zmena výšky ročných príspevkov bánk do Fondu ochrany vkladov počas jeho dlhovej pozície z fixných 0,75% z vkladov na interval 0,2% - 0,75%; výška príspevku v roku 2006 - 0,2%)

S opatrením s nie moc vysokou dôležitosťou, keďže sa netýka príliš veľkého počtu obyvateľov, panoval u odbornej verejnosti prevažne súhlas s miernymi výhradami.

Ján Pokrivčák: „Bankový a podnikový sektor sa stabilizoval, čo viedlo k zníženiu rizika v bankovom sektore, a preto je vhodné znížiť príspevky bánk do Fondu ochrany vkladov (FOV).“

Eugen Jurzyca: „Starý systém bol vytvorený pre situáciu, v ktorej sa slušné banky mali skladať na pyramidové banky, ktoré priťahli vkladateľov na vysoké úroky, ktoré dlhodobo nemohli splácať. V súčasnosti už je toto medzibankové zlodejstvo oblečené do trička s nápisom „solidarita“ obmedzené a vytvára sa tak priestor na znižovanie príspevkov do FOV.“

Karol Sudor: „Celý Fond ochrany vkladov považujem za zbytočný luxus. Úlohou štátu nie je sanácia zlých rozhodnutí klientov pri vkladoch do bankových produktov. Navyše istota garancie umožňuje špekulantom potenciálne investície do rizikových produktov rizikových bánk – vid' v minulosti Devín Banka, kde si mnohí schválne ukládali peniaze na vyšší sľubovaný úrok ako u konkurencie s vedomím, že v prípade krachu o nič neprídu.“

Robert Žitňanský: „Trestanie zodpovedných klientov bánk (ktorí tento príspevok v cenách za služby zaplatia) za nerozum klientov skrachovaných bánk zvyšuje morálny hazard. Akékoľvek zníženie tohto „trestu“ je preto správne.“

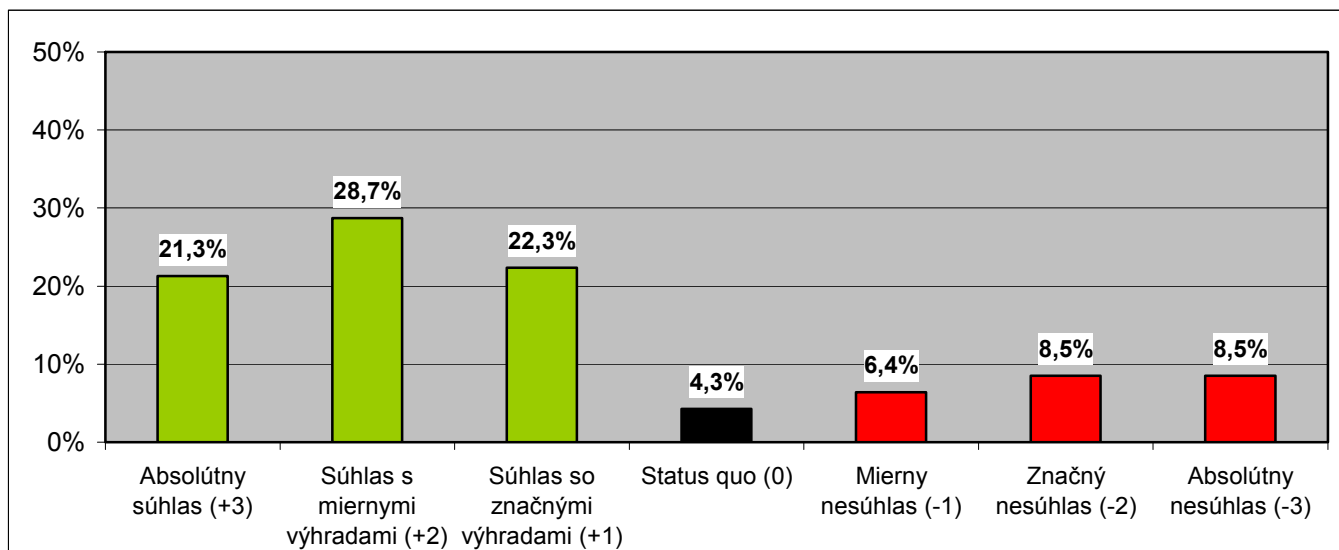
Ladislav Balko: „Akceptovateľné opatrenie. Pri stabilite bankového sektora toto opatrenie by mohlo byť postačujúce pre FOV. Výška príspevku sa dostala na úroveň príspevkov uplatňovaných v zahraničí. Doterajšia výška príspevku mohla byť aj predmetom úvah bánk, ktoré sú už prakticky zahraničnými bankami, podriaďiť sa režimu ochrany v krajinách sídla svojich materských bánk. Otázne je, či, kedy a v akej výške toto zníženie premietnu banky do vkladových úrokov, čo viacero rokov sľubovala Asociácia bánk pri kritike výšky príspevku a domáhaní sa jeho zníženia.“

Igor Rintel: „Mechanická reakcia na vývoj na trhu. Neverím, že sa to aj prejaví pri cenách poplatkov a úrokoch pre vkladateľov.“

Juraj Nemec: „Skôr v prospech bánk. Je ešte treba chrániť vklady?“

Niektorí hodnotiaci sa naopak pýtali, či už pominuli dôvody pre súčasnú relatívne vysokú výšku príspevkov, keďže podľa nich by hlavným cieľom fondu malo byť zbavenia sa dlhov. Ak by bol FOV v plusových číslach, vtedy by videli priestor pre znižovanie poplatkov.

7. Konceptia doprivatizácie 51% akcií Západoslovenskej energetiky, a.s. (priamy predaj 41% akcií súčasnému majiteľovi - E.ON, predaj 10% akcií prostredníctvom verejnej ponuky na Burze cenných papierov v Bratislave)

Mnohí ekonómovia považujú akýkoľvek predaj štátneho majetku za dobrý krok, nakoľko štát býva zlým hospodárom.

Ján Pokrivčák: „Súkromný sektor vie efektívnejšie využívať vlastnícke práva ako štát, a preto je doprivatizácia vhodná.“

Viacerí respondenti označili predloženú koncepciu a podľa nej realizovanú doprivatizáciu v princípe za správnu, nakoľko by mala pozitívny dopad na slovenský kapitálový trh. Predaj akcií prostredníctvom verejnej ponuky na Burze cenných papierov v Bratislave by bol podľa názoru jedného hodnotiaceho veľmi prospešný najmä z dôvodu, že na Slovensku sa štandardná privatizácia využitím štandardných nástrojov kapitálového trhu doposiaľ neuskutočnila. Tento hodnotiaci by privítal väčší podiel určený pre predaj na kapitálovom trhu. Naopak, iný hodnotiteľ prezentoval názor, že kapitálovému trhu na Slovensku nepomôže takáto umelá podpora, ale len spojenie s inou burzou.

Mnohí respondenti kritizovali priamy predaj súčasnému dominantnému akcionárovi - firme E.ON bez verejného tendra a spochybňovali výšku plánovaného výnosu, ktorá sa im zdala nízka aj z dôvodu častého zvyšovania cien elektriny, ktoré pomáha udržiavať stabilné zisky pre Západoslovenskú energetiku (ZSE).

Karol Sudor: „Doprivatizácia ako taká je správnym krokom, nezmyslom však je absencia tendra, a teda chýbajúca súťaž o vyššiu ponuku, zlá komunikácia s verejnosťou na tému privatizácie ziskových podnikov ako takých. Pozitívom je znižovanie vplyvu štátu ako osvedčeného „neschopáka“ v riadení akéhokoľvek štátneho podniku.“

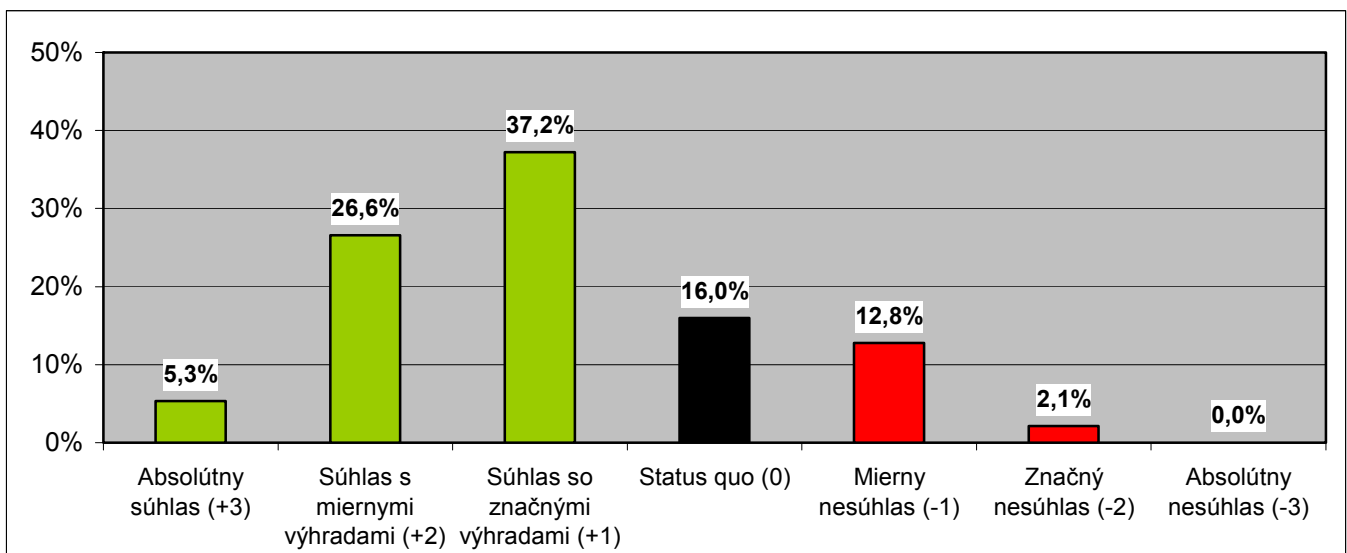
Ladislav Balko: „Aj keď sa E.ON osvedčil, privatizácia bez tendra evokuje netransparentnosť predaja a znamená aj zbavenie sa možnosti získať vyšší výnos. V súvislosti so skutočnosťou, že sa predal ďalší prirodzený monopol, bude významnou v budúcnosti otázka cenovej politiky tohto podniku, pričom tu môžu byť obavy spotrebiteľov z ďalšieho monopolného nárastu cien. Keďže úloha nezávislého regulátora ešte podľa môjho názoru nie je funkčná, môžu byť obavy spotrebiteľov oprávnené.“

Igor Daniš: „Ako vždy vyvstáva otázka (prezentoval som ju v tlači už v roku 1993), prečo z ekonomického hľadiska privatizovať - meniť vlastníka, pri fungujúcom prosperujúcom podniku. Predajom chcela vláda snáď revitalizovať malý regionálny kapitálový trh (nedostatočná konkurencia)? Inak ide skutočne o iba splnenia si plánu pre dôchodkové spoločnosti ohľadne umiestnenia časti prostriedkov.“

Igor Hornák: „Predaj zvyšku majoritnému akcionárovi je nevýhodné. Postupný predaj verejnosti na kapitálovom trhu by bol vhodnejší aj s ohľadom na výslednú cenu aj sekundárne efekty záujmu o investovanie do akcií (viď ČEZ alebo poľský príklad).“

Keďže však doprivatizácia ZSE bola vládou po určení predčasných parlamentných volieb pozastavená, bude veľa závisieť od štruktúry vlády po voľbách, aký postup (a či vôbec) bude zvolený.

8. Novela zákona o službách zamestnanosti (menej častá povinnosť návštev na úradoch práce pre aktívnych nezamestnaných; zníženie maximálnej výšky príspevku na vzdelávanie a prípravu pre trh práce uchádzača o zamestnanie v závislosti od počtu absolvovaných vzdelávacích aktivít; zvýšenie príspevku na vykonávanie absolventskej praxe o 200 Sk na 1 700 Sk mesačne; zrušenie príspevku (1 000 Sk mesačne) zamestnávateľom, u ktorých je vykonávaná absolventská prax; zrušenie príspevku na sťahovanie za prácou (max. 10 000 Sk za 2 roky); zavedenie nového príspevku na dochádzku za prácou (max 2 000 Sk mesačne počas 1 roka) pre znevýhodnených nezamestnaných; rozšírenie okruhu tzv. znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie; obmedzenie maximálnej výšky príspevku zamestnávateľom na zamestnávanie znevýhodneného uchádzača o zamestnanie v závislosti od výšky priemernej mzdy v SR)

Štúdie poukazujú na to, že účinnosť nástrojov aktívnej politiky trhu práce závisí hlavne od toho, ako sa implementujú. V súčasnosti nevieme, či niektoré opatrenia nefungujú kvôli tomu, že sú obsahovo zlé, alebo kvôli tomu, že ich inštitúcie zle implementujú. Napriek tomu je tendencia robiť skôr obsahové zmeny, a implementačná fáza akoby nepodliehala kritickej analýze. Napríklad príspevok na sťahovanie za prácou by mohlo byť úspešné opatrenie v spojení s fungujúcim trhom bývania. To, že je neúspešné, môže byť dôsledkom zlého dizajnu opatrenia, ale aj dôsledkom nefunkčnosti trhu bývania. Pokiaľ tu ide o druhý prípad, zrušenie príspevku je suboptimálny krok.

Aj inak dobré opatrenia môžu mať negatívny vplyv na spoločnosť, ak sú príliš časté. Avšak zavádzanie nových a rušenie starých príspevkov systém zneprehľadňuje a nerieši ani samotnú problematiku zamestnanosti – cenu práce a odvody, ktoré sú najväčšou prekážkou pre tých, ktorí majú problém sa zamestnať. Situácia si vyžaduje strategicky riadenú systémovú zmenu, a nie parciálne ad hoc riešenia opierajúce sa len o tvrdenia a pocity a ignorujúce seriózne analytické hodnotenie opatrení.

Ladislav Balko: „Aj keď oblasť práce s úrovňou nezamestnanosti je pre štát potrebná, je v nej príliš veľa a častých zmien. Svedčí to o nekonceptnosti v tejto oblasti. Politika zamestnanosti a zápas s nezamestnanosťou, by sa mali nastaviť tak, aby pravidlá hry boli dlhodobejšie a určite efekt môžu priniesť až v dlhšom časovom horizonte. Takto sa každý rok niečo prijme a po krátkom čase sa to mení. Dovoľavam sa naozaj nastavenia dlhodobej politiky v tejto oblasti. Ak je jasný cieľ – znižovať nezamestnanosť a rozvíjať politiku aktívnej nezamestnanosti, treba tomu podriaďiť aj prostriedky, a nie krátkodobu.“

Martin Krekáč: „Sumár opatrení predstavuje nekonceptné kroky riešiace vzniknuté situácie ad hoc. Je nevyhnutné navrhnúť riešenie motivácie nezamestnaných na fundamentálnej báze, ktorá si nebude vyžadovať neustále zásahy podľa momentálnej situácie a potreby.“

Robert Žitňanský: „Snaha prispôbiť sociálny systém podľa situácie je v poriadku, ale tento zákon len ilustruje neuveriteľnú zložitosť systému. Chcelo by to zásadné zjednodušenie.“

Juraj Lazový: „Ideálny sociálny systém by mal čo najefektívnejšie na jednej strane motivovať občanov k práci a vzdelávaniu, na druhej strane by mal ľudí oprávnené sociálne odkázaných chrániť pred chudobou. Do akej miery prijatá novela zákona zlepší predtým existujúci stav, neviem posúdiť. V každom prípade pôsobí na mňa celý systém ako príliš komplikovaný, pričom jeho efektívnosť taktiež neviem posúdiť.“

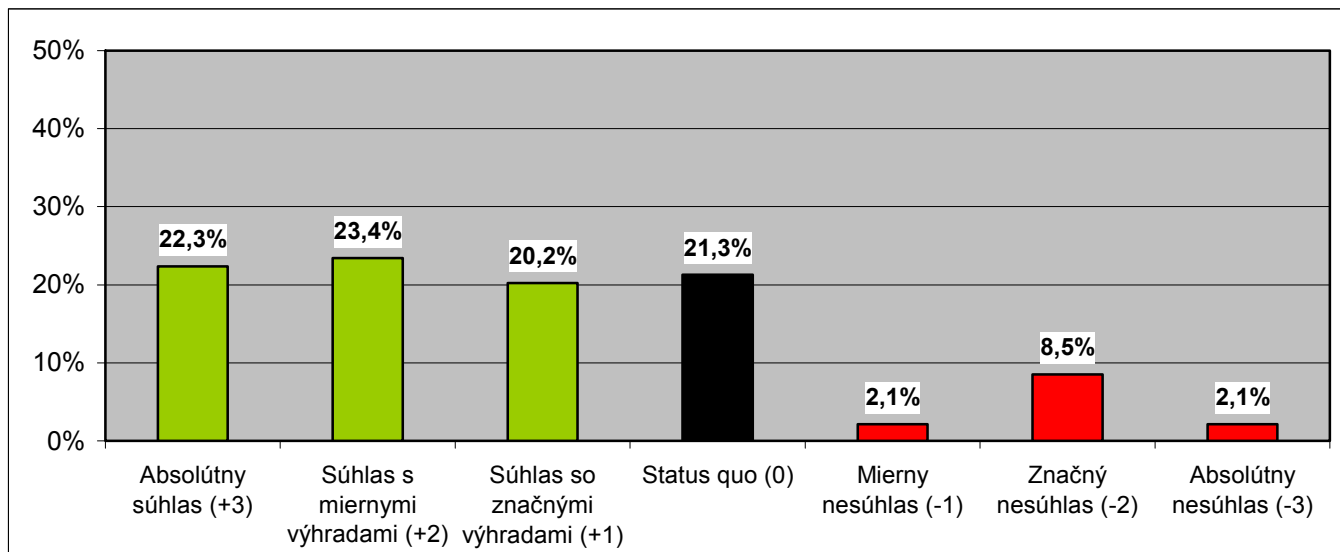
Peter Schutz: „Efekt týchto konkrétnych opatrení je sporný, ja ho neviem posúdiť, ale viem, že nesmierne by sa ušetrilo a pomohlo, keby „aktívnu politiku zamestnanosti“ štát nechal byť. Aj keby to-ktoré jednotlivé opatrenie bolo prospešné, celkove to nemá iný význam ako sebaukážanie úradníkov, ktorí vždy dačo vymyslia, aby to nasledovníci prepísali.“

Igor Daniš: „Táto úprava nič nemení na stave, kedy sú úrady práce pasívnym hráčom na trhu práce. Úrady práce sú iba formálne!! Aktívnym hráčom, avšak v skutočnosti neformujú trh práce napr. zladovaním ponuky a dopytu na trhu v konkrétnom meste, regióne, na konkrétne funkcie; nekonajú: iba pasívne odporúčajú a pasívne spracovávajú agendu, resp. ako je už zvykom implementujú sankcie a tresty. Za úvahu by stálo tiež napr. pozmeniť personálne obsadenie a zmeniť „jednopohlavné“ obsadenie.“

Juraj Nemec: „Veľký počet zmien, ktorý sa ťažko dá ako celok zhodnotiť. Každé opatrenie má klady a zápory.“

Viacerí respondenti ocenili výraznejší posun novely smerom k preškološovaniu a vzdelávaniu nezamestnaných. Jednému z nich chýba väčšia podpora dlhodobějších pracovných miest. Druhý nesúhlasil so zrušením príspevku zamestnávateľom na absolventskú prax vo výške 1 000 Sk.

9. Zníženie štátnej prémie na stavebné sporenie zo 14,5% na 10% a maximálnej výšky z 2 500 Sk na 2 000 Sk (novela zákona o stavebnom sporení)

Väčšina hodnotiacich odborníkov súhlasila so znížením štátnej prémie na stavebné sporenie. Jedná sa o prirodzený vývoj, kde klesá úloha štátu pri umelom zvyšovaní konkurencieschopnosti tohto finančného produktu a pokles zároveň súvisí s vývojom úrokových sadziieb, kde prevláda klesajúci trend. Podľa viacerých je to krok správnym smerom, pričom cieľový stav by malo byť úplné zrušenie štátneho dotovania stavebného sporenia. Štátna prémie na stavebné sporenie neodôvodnene zvýhodňuje určitý finančný produkt súkromných spoločností pred ostatnými, čo nie je správne. Deformuje sa tým kapitálový trh. Štátnou prémie sa nafukuje existujúci dopyt, čomu sa stavebné sporiteľne prirodzene tešia. Štátna prémie má navyše jasne regresívny charakter, keďže prijímateľmi sú zväčša bohatšie skupiny obyvateľstva, ktoré by si mohli bývanie zabezpečiť aj bez štátnej podpory.

Ján Pokrivčák: „Je to dobrý krok, lebo vláda by sa mala skôr venovať znižovaniu úrokových sadziieb prostredníctvom vyrovnaného rozpočtu a vytváraním dobrého podnikateľského prostredia. Štátna prémie na stavebné sporenie má deformačný účinok. Zvýhodňuje určitý typ sporenia na úkor iných typov. Taktiež sa dá povedať, že vláda motivuje ľudí, aby investovali do domov a bytov aj na úkor investícií do podnikania. Týmto sa taktiež znižuje mobilita pracovnej sily.“

Peter Gonda: „Považujem to za krok správnym smerom. Jediným principiálnym riešením by však bolo zrušenie štátnej prémie stavebného sporenia. Jeho existencia totiž znamená, že z našich daní sa dotujú vybrané podnikateľské subjekty – stavebné sporiteľne.“

Robert Žitňanský: „Štátne prémie deformujú finančný sektor – zvyhodňujú jeden typ finančných produktov pred ostatnými. Dnes nie je problém získať úver na bývanie z ktorejkoľvek komerčnej banky, takže protežovanie stavebných sporiteľní stratilo akýkoľvek zmysel.“

Martin Krekáč: „Je to pozitívny krok, ktorý by však mal smerovať ku úplnému zrušeniu štátnej prémie na stavebné sporenie, ktorá predstavuje neefektívny a nekonceptný krok podpory bývania.“

Peter Schutz: „Zníženie je fajn, správne je ale zrušenie.“

Juraj Lazový: „So znížením dotácií na stavebné sporenie súhlasím. Tak ako som sa už vyjadril aj v minulosti, celý systém štátnej podpory stavebného sporenia a hypotekárnych úverov považujem za diskutabilný. Ide o štátne subvencovanie bohatej časti obyvateľstva. Podľa môjho názoru by štát mal podporovať najmä (výlučne) riešenie bytovej otázky ekonomicky (naj)slabších občanov. V každom prípade by som privítal, aby sa štátna podpora stavebného sporenia a hypotekárnych úverov riešila komplexne tak, aby bola závislá na presne stanovených ekonomických kritériách a nebola predmetom politického rozhodovania a lobingu finančných inštitúcií.“

Juraj Nemec: „Stavebné sporenie podľa môjho názoru neplní efektívne sociálnu funkciu pri získavaní bývania, je to skôr dotácia stredným príjmovým skupinám. Samozrejme je tu určitý multiplikačný efekt.“

Karol Sudor: „Súhlasím najmä preto, lebo kontrolné mechanizmy štátu zlyhávajú a prémie sa často nevyužívajú na pôvodne zamýšľané účely. Bytová problematika a výstavba ako taká nemôžu byť systematicky riešené „podplácaním“ zo strany štátu a dotovaním iba jednej z foriem získavania financií na bývanie. Cestou je rozumné hospodárenie, pozitívny vývoj v ekonomike a z toho vyplývajúce prirodzené znižovanie úrokových sadzieb pri úveroch.“

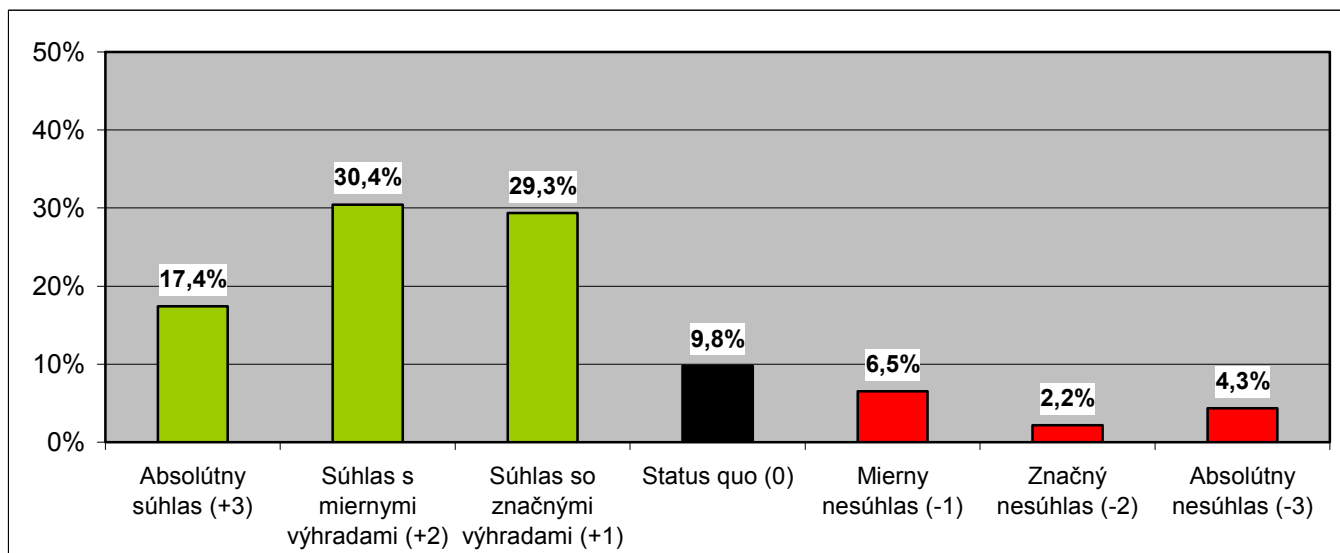
Igor Daniš: „Tento nástroj je prežitý. Ak som uviedol v predchádzajúcich hodnoteniach treba sa orientovať na nájomné byty.“

Ladislav Balko: „Opatrenie už dlhšie považujem za rozpor s odhodlaním podporovať mladé rodiny. Postupným znižovaním štátnej prémie zo 6 tis. Sk ročne na 2 tis. Sk a súčasne zvyšovaním ročnej nasporenej sumy z 15 tis. na 20 tis. Sk, sa stane táto forma individuálneho sporenia, ako aj činnosť stavebných sporiteľní „zbytočnou“ aj z dôvodu prebytku likvidity a znižovaním úrokových sadzieb na finančnom trhu. Ak by tento trend bol pokračujúci a smeroval by až k úplnému odbúrianiu štátnej prémie bolo by potrebné s predstihom začať uvažovať čo so stavebnými sporiteľňami. Efektívnejšie zo strany štátu aj pre úsporu vo verejných financiách aj pre želanosť cieľa v tejto oblasti by možno stálo za úvahu stanoviť vek sporiteľa napr. max. do 35 – 40 rokov alebo aj nižšie (ako to bolo kedysi pri mladomanželských pôžičkách) prípadne aj v kombinácii s maximálnou výškou zárobku) napr. 1,5- - 2-násobok priemernej mzdy v národnom hospodárstve) a nasmerovať toto sporenie aj so štátnou prémieou vyslovene pre podporu mladých rodín, aby nekonzumovali štátnu prémieu „špekulanti“ a zaviesť aj iné kontrolné mechanizmy nezneužívania tohto nástroja podpory rozvoja bývania.“

Radoslav Štefančík: „Štátnou prémieou na stavebné sporenie štát síce zvyhodňuje určitý spôsob sporenia, ale na druhej strane je nástrojom riešenia problémov v oblasti bytovej politiky. Dostupnosť mladých ľudí k bytom aj prostredníctvom výhod zo stavebného sporenia sa zrejme určite pozitívne odrazí na demografickom vývoji populácie SR. Vytvárať vhodné podmienky pre reprodukciu obyvateľstva patrí k primárnym úlohám štátu.“

Niektorí respondenti sa vyjadrili, že treba zrealizovať významnú reformu podpory bývania, lebo v tejto oblasti je mnoho rozporuplných prvkov (aj napr. Štátny fond rozvoja bývania). Zníženie štátnej prémie v tomto smere nič zásadné nerieši (okrem úspory verejných výdavkov z pohľadu štátu). Kým nepríde ku komplexnej reforme politiky bývania, jeden hodnotiteľ považuje presun peňazí na nájomné bývanie (ktorého je na Slovensku nedostatok) za priaznivý krok, aj z hľadiska mobility pracovnej sily.

10. Návrh novely zákona o sociálnom zabezpečení policajtov (výsluhový dôchodok až po dosiahnutí veku 50 rokov a 15 rokov v službe; vznik nároku na odchodné po 10 rokoch v službe; vyššie odchodné)

Značná časť členov HESO-hodnotiacej komisie podporila snahu štandardizovať sociálne zabezpečenie policajtov v porovnaní s ostatnými zamestnancami verejnej sféry. Nie je správne, aby mali policajti alebo aj vojaci nadštandardné výhody oproti ostatným.

Ladislav Balko: „Absolútny súhlas s opatrením. Tieto skupiny občanov sú už aj tak dost' favorizované oproti ostatným zamestnancom.“

Martin Krekáč: „Nevidím dôvod, aby akýkoľvek štátny zamestnanec mal byť zvýhodňovaný oproti bežným zamestnancom v súkromnej sfére.“

Peter Schutz: „Novela ide dobrým smerom, ale z princípu je nezmyselné, aby mala istá skupina zamestnancov výhodu odchádzať do dôchodku o 10 rokov skôr ako iná. Argument o náročnosti služby je scestný. Je to reziduum komunizmu. Neexistuje jediný dôvod sa domnievať, že povolanie policajta je čímkoľvek výnimočné oproti mnohým iným. Samozrejme, treba ich o dačo lepšie zaplatiť – z ušetrených dôchodkov by na lepšiu políciu a najmä vybavenie bohato zvýšilo. Odchod do penzie policajtov v strednom veku je jedna z najväčších spoločenských nespravodlivosť, aké existujú.“

Milan Velecký: „Rozumiem snahe šetriť finančné prostriedky, ale v tomto prípade s tým nesúhlasím. Silové rezorty by mali používať princíp kontraktu – na 15 rokov si kúpi človeka (vojaka, policajta), ktorý je ochotný kvôli záujmom štátu (spoločnosti) riskovať aj život. Mal by mať za to – v porovnaní s inými povolaniami – nadštandardné ohodnotenie. Napríklad aj vrátane možnosti odchodného či výsluhového dôchodku. A ak si chceme niektorých na tomto poste udržať (lebo sa osvedčili, sú dobrí...), tak určite nie tak, že všetkým oddialíme výsluhový dôchodok, ale tak, že tým najlepším vytvoríme také podmienky (mzdové), aby sa im oplátilo ostať. Opakujem, oni riskujú svoje zdravie a životy, na rozdiel od iných povolání – vodič, učiteľ, novinár... btw: o to dôraznejšie treba žiadať, aby napríklad policajti nerobili administratívnu prácu (napríklad vydávanie dokladov), aby takéto druhy roboty (kuchár u vojska, sekretárka u polície) prešli do civilného sektora.“

Niektorí respondenti kritizovali, že novela aj napriek určitým zlepšeniam terajšieho stavu primárne nerieši mzdovú, sociálnu a dôchodkovú nerovnováhu k iným povolaniam.

Igor Daniš: „Škoda, že prezidentom vrátená novela zákona nevedla k hlbšej diskusii o postavení a fungovaní policajta a vojaka.“

Juraj Nemec: „Stabilizácia policajného zboru, obmedzenie korupcie a nekvalitného výkonu služby sú nosnými predpokladmi fungovania právneho štátu. Súčasná novela v tomto smere rieši málo ak vôbec nič.“

Odborníci sa zhodli v názore, že motivovať policajtov k odchodu zo služby, ako je to v doterajšej právnej úprave, je nezmysel. Jeden respondent glosoval, že navrhnutá novela zapadala do trendu „radšej viac menšiemu počtu za skutočné zásluhy, ako menej každému za neskutočné výmysly“.

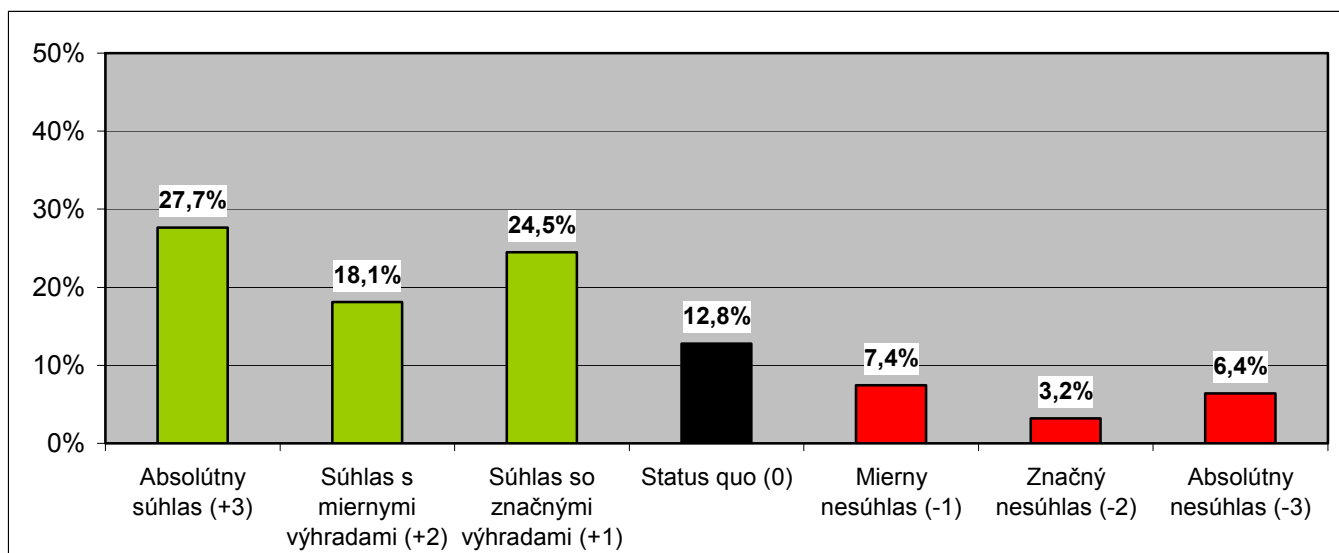
Karol Sudor: „Jednoznačne pozitívny krok – „odmeny“ policajtom za odchod zo služby boli zvrátenosťou a postrádali skutočný efekt motivácie. Každá odmena je zmysluplná výhradne vtedy, ak motivuje k zotrvaniu v službe, nie k odchodu z nej.“

Igor Rintel: „Je pozitívum zvýšenie počtu odpracovaných rokov. Ale princíp odchodného je nezmysel. Bolo by rozumnejšie výdavky na odchodné a výsluhový dôchodok započítať priamo do mzdy. Zvýšiť tak platy a nechať na jednotlivcoch ako s peniazmi naložia. Ľudí treba motivovať aby pracovali, a nie aby odchádzali.“

Juraj Lazový: „Sociálne zabezpečenie silových zložiek by malo podporovať záujem policajtov a vojakov o zotrvanie v aktívnej službe a nemalo by ich motivovať k prípadnému špekulatívnemu odchodu zo služby. Z tohto pohľadu návrh novely považujem za správny. Na druhej strane by vzhľadom na obdobnú náročnosť služby mali byť zladené materiálne podmienky oboch silových zložiek (mzdové podmienky, sociálne zabezpečenie), čo táto novela podľa charakteristiky nenapĺňa.“

Jeden respondent vyjadril názor, že opatrenie bolo odozvou na štrajk policajných odborov, alebo bolo už súčasťou predvolebnej kampane.

11. Pilotný projekt Ministerstva kultúry SR - Monitoring návštevnosti kultúrnych podujatí (príprava na zmenu financovania - financovanie vo väčšej miere podľa počtu návštevníkov)

Dostupnosť informácií a verejná kontrola je prvým predpokladom na zrušenie šafárenia, klientelizmu a plytvania verejných peňazí. Takisto rozhodovanie bez informácií o reálnom použití zdrojov a výsledkoch (návštevnosť) bráni zefektívneniu celého systému. Väčšina hodnotiacich odborníkov sa zhodla, že projekty kultúrnych zariadení by nemali byť posudzované a financované len podľa kritéria návštevnosti, hoci toto kritérium by malo mať svoju nezanedbateľnú váhu. Podľa nich je potrebné podporovať aj kultúrne podujatia, ktoré sú mimo záujmu hlavného prúdu spoločnosti.

Robert Žitňanský: „Nepochopený krok, ktorý sa však snažil iba vniesť do systému financovania kultúry aj kritérium výkonu, teda zodpovedať na otázku: čo za naše peniaze dostávame? Škoda, že pre hystériu umelcov a niektorých médií sa úvahy týmto smerom zrejme nadhlo zablokovali.“

Igor Rintel: „Je nutné motivovať kultúrne zariadenia, aby slúžili aj ľuďom, nie len pre seba.“

Juraj Lazový: „Pozitívne hodnotím snahu zobjektívizovať záujem verejnosti o kultúrne podujatia, ktoré (spolu) financuje štát. Nemyslím si však, že by malo ísť o jediné kritérium, na základe ktorého bude štát financovať kultúru. Výsledok by mohol byť obdobný ako v prípade zavedenia peplemetrov pri televíziách, ktoré podľa môjho názoru spôsobili zníženie celkovej kvality TV-vysielania (čo v prípade komerčných televízií nevnímam ako problém).“

Karol Sudor: „Do istej miery akceptujem myšlienku, že návštevnosť je jedným z objektívnych kritérií, ktoré treba brať do úvahy. Nesmie však byť jediným, inak to povedie k totálnej ignorácii štátu voči menšinovým (a teda menej

navštevovaným) žánrom. V kultúre nemožno pripustiť voľný trh, monitoring však môže aktivizovať samotné zariadenia k tomu, aby sa viac snažili, preto ho vnímam mierne pozitívne.“

Juraj Nemec: „Niektoré kultúrne služby nikdy nebudú samofinancovateľné.“

Ján Pokrivčák: „Ide o dosť byrokratické riešenie. Centrálné hodnotiť tak veľa kultúrnych podujatí si vyžaduje vytvorenie administratívneho a kontrolného aparátu, čo si vyžaduje zdroje z rozpočtu. Bude taktiež dochádzať k maximalizovaniu počtu návštevníkov za každú cenu a k problematickej kontrole správnosti údajov. Taktiež sa budú preferovať podujatia, ktoré pritiahnú najviac návštevníkov, čo môže viesť k väčšej komercionalizácii umenia a kultúry. Na druhej strane je dobré, že sa zvyšuje informovanosť občanov o kultúrnych podujatiach.“

Radoslav Štefančík: „V dobe upadajúcej kultúry je nezmyselné podporovať kultúrne projekty podľa počtu návštevníkov. Naopak ministerstvo kultúry by malo selektovať podľa kvality projektov a podporovať výlučne hodnotnú kultúru. Ak jeden rok navštívi vystúpenie finalistov nejakej reality show desaťnásobne viac divákov než predstavenie na štáte nezávislého divadla, znamená to, že budúci rok dá ministerstvo prednosť rýchlo vykvaseným celebritám? Vláda by mala sústrediť pozornosť na otázku samotnej potreby existencie ministerstva kultúry a považovať nad jeho zrušením. Štát by mal na kultúru každý rok vydeliť z rozpočtu určitý balík financií a riadenie kultúry ponechať na nižšie úrovne samosprávy.“

Ladislav Balko: „Nemyslím si, že v oblasti kultúry je dôležitým kritériom návštevnosť. Naša kultúra nemôže disponovať Monou Lizou ani ponúkať Pavarottiho. A tak v našich malých podmienkach vôbec nemôže ísť o trhové princípy. Podľa toho by rôzne reality show mali dostávať enormné prostriedky, aj keď predstavujú kultúrnu úbohosť a napr. prezentácia ľudovej tvorivosti zachovávaajúcej stáročné kultúrne tradície, na ktorú okrem samotných tvorcov a pár nadšencov príde málo návštevníkov, má zakapať? Slovensku musí ísť o zachovávanie národnej identity aj cez kultúru bez ohľadu na počty návštevníkov či iné „kupecké počty“.“

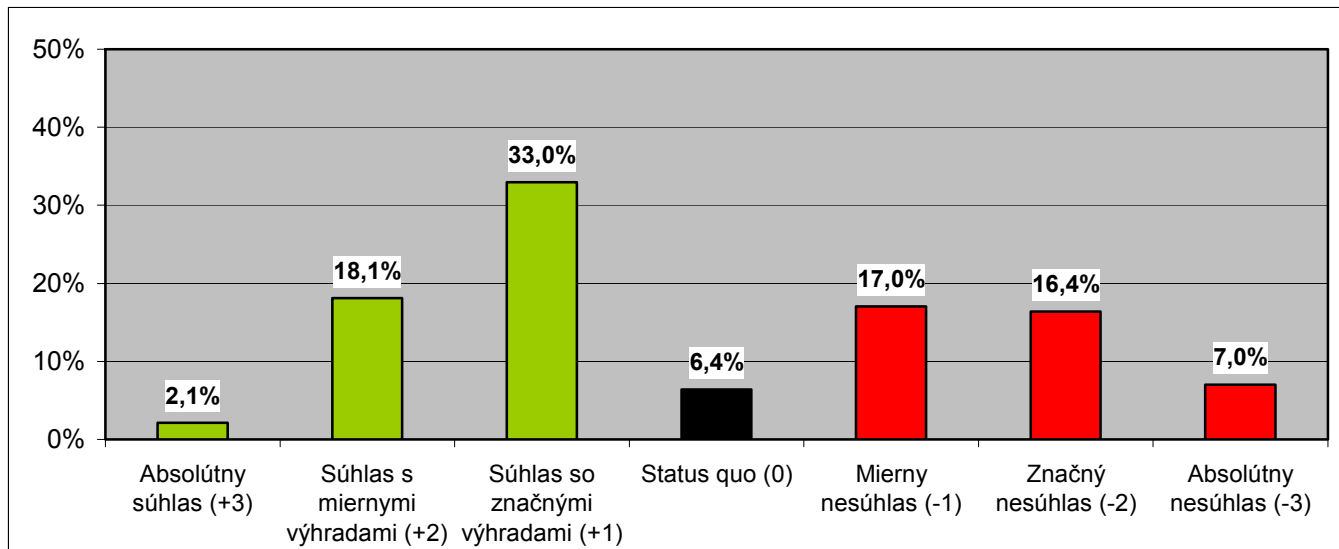
Jeden respondent poukázal na fakt, že pilotný projekt neráta vôbec s tým, že aj dobré kultúrne podujatia môžu mať svoju „dobu nábehu zvyšovania návštevnosti“, a preto je podľa neho nedôsledný, problematicky selektívny a eliminujúci. Podľa tohto názoru by sa financovanie malo diferencovať aj z pohľadu zamerania kultúrnych aktivít (činohra, opera, výtvarné umenie, tanec a pod.).

Viacerí respondenti súhlasili s tým, že opatrenie by malo byť len doplnkovým a ministerstvo kultúry by malo realizovať dlhodobú a strategickú koncepciu riadenia a financovania kultúry (ktorá bude samozrejme široko verejne pripomienkovaná).

Igor Daniš: „Treba zdôrazniť a dbať, aby sa jednalo iba o doplnkový a orientačný charakter tohto pochvalného projektu, a nie ako východisko pre financovanie kultúry. To by bolo pre kultúru veľké nebezpečenstvo.“

Jeden hodnotiteľ prezentoval presne opačný postoj. Podľa neho by mal byť projekt pre riadenie kultúry nosným a ostatné projekty len doplnkovými (podpora pamiatok a národného bohatstva, ktorú nevie zaplatiť trh).

12. Novely zdravotníckych zákonov (úprava okruhu poistencov štátu; presunutie ročného zúčtovania poistného na koniec júna; zdravotné poisťovne sa stanú klasickými podnikateľskými subjektami - zisk môžu rozdeliť medzi akcionárov; stanovenie maximálnej výšky poplatkov v zdravotníctve a ich naviazanie na životné minimum; stanovenie maximálneho, resp. minimálneho podielu diagnóz, ktoré môžu byť plne spoplatnené, resp. musia byť plne hrazené verejným zdravotným poistením - zvýšenie rozsahu chorôb s povinným plným hradením z verejného zdravotného poistenia)

Novelizácie zdravotníckych zákonov priniesli množstvo zmien a rozporov. Ad hoc reagovali na vzniknutú situáciu v zdravotníctve. Sú kompromisom medzi trhovým riadením zdravotníctva a tzv. „štátnym“ centralizovaným modelom zdravotníctva. Podľa jedného respondenta sa ale asi momentálne viac urobiť nedalo. Preto sa toto opatrenie ťažko hodnotí ako celok. Napríklad, podnikanie poisťovní je kľúčový prvok celej reformy, ale zdravotnícky trh nie je deregulovaný a prostredie pre poisťovne ešte zďaleka nie je trhovú (chýba napr. vstup zahraničných poisťovní). Takto zostali v hre de facto 3 súkromní vlastníci (len 2 významní) a štát, ktorý ovplyvňuje cca 70% trhu (VšZP, Spoločná ZP). Niekedy dobrý úmysel môže spôsobiť problémy. Ďalší z respondentov povedal, že na jednej strane zainteresovanosť akcionárov poisťovní na zisku povedie k úsporám nákladov systému, na druhej strane k možnému poklesu kvality zdravotných služieb. Pacientov s vážnymi, resp. chronickými diagnózami bude vhodné čo najskôr odstrániť zo systému, určovanie miesta poskytnutia služby zamedzí klientom výber lekára a podobne. Obáva sa, že dohľad nie je schopný ustrážiť konflikt poisťovne a pacienta a dostatočne ochrániť záujem pacienta. Vybudovanie efektívneho dohľadu bude pravdepodobne drahšie, ako úspora nákladov v reforme. Takisto sa podľa neho neodstráni korupcia pri schvaľovaní a predpisovaní liekov. Veľká väčšina odborníkov vníma ako negatívum ročné zúčtovanie zdravotných odvodov. Jedná sa o byrokratický krok, ktorý zbytočne zaťažuje tak zamestnávateľov, ako aj zamestnancov. Podľa jedného názoru je ročné zúčtovanie prejavom totálnej neschopnosti, nakoľko na vyriešenie triviálneho problému je potrebných viac ako 10 rôznych tlačív s rozsiahlym „návodom na použitie“.

Milan Velecký: „Údržbárske novely, niektoré nepochopiteľné. Stanovenie maximálnej výšky poplatkov v zákone sa mi zdá detinské, ako keby sa rátalo, že u nás bude iná vláda a iná väčšina v parlamente. Len sa to zbytočne skomplikovalo. Naviazanie na životné minimum nie je zlé riešenie, a keď sa to už vo forme zákona otváralo, tak mal ten zákon radšej priniesť mechanizmus automatickej valorizácie týchto poplatkov. A nie nechávať to na rozhodnutiach vlády, ktorá s tým napríklad pred voľbami môže váhať. Odsunutie zúčtovania – nič iné im neostávalo, radšej mohli zrušiť maximálny vymeriavací základ (ako pri dani z príjmu), a potom by už takéto široké zúčtovanie (13 rôznych tlačív) nebolo vôbec potrebné. A k stanoveniu podielu diagnóz – to je za 4 roky reformy málo. To už niektoré diagnózy mali byť aj spoplatnené. Aj keď mne je jasné, že to nie je také jednoduché, najmä v ambulantnej sfére by som radšej išiel cestou spoplatňovania výkonov, a nie diagnóz. Ale spoplatňovanie diagnóz si zvolili autori reformy sami, a že si zvolili zle, o tom svedčí aj to, že žiadne diagnózy nespoplatnili. Len povedali, koľko ich musí byť bezplatných a koľko spoplatnených. A to je za štyri roky reformy skutočne málo.“

Juraj Lazový: „Ciele reformy zdravotníctva, ktorú začala súčasná vláda, považujem za správne – zvýšenie zodpovednosti jednotlivca za svoje zdravie a zlepšenie economickej efektívnosti systému, čo by v konečnom dôsledku malo priniesť zvýšenie kvality zdravotníckych služieb. Samotný spôsob realizácie reformy však považujem za zlý, neprehľadný a marketingovo nezvládnutý (na rozdiel napríklad od dôchodkovej reformy). Z tohto pohľadu hodnotím tiež prijaté novely zdravotníckych zákonov.“

Karol Sudor: „Zrušenie socialistického modelu v zdravotníctve bolo nevyhnutnosťou, chýbala totiž motivácia k neplytvaniu zdrojmi a k zefektívňovaniu procesov v ňom. Nedostatkom bola nezvládnutá komunikácia s verejnosťou, ktorá si dodnes stotožňuje reformu výhradne s 20 a 50-korunáčkami. Negatívom je tiež podľahnutie určitej loby a následné zmäkčenie niektorých pôvodných zámerov reformy (napr. rušenie prebytočných nemocníc v Bratislave). Chýba mi doriešenie jednej veci – dnes musíme povinne (cez zdravotnú poisťovňu) platiť v plnej výške aj vtedy, ak ako pacienti nie sme s odbornosťou a prístupom lekára, resp. zdravotníckeho personálu spokojní.“

Peter Schutz: „Známku zásadne ovplyvňuje ročné zúčtovanie poisťného, čo je najnezmyselnejšie a najhoršie opatrenie celej zdravotnej reformy. Nemalo byť presunutú na koniec júna, ale zrušené naveky. Zvýšenie rozsahu chorôb hrazených plne z poisťného je tiež škodlivé, populistické a nelogické opatrenie v situácii, keď údaje chýbajú v systéme peniaze.“

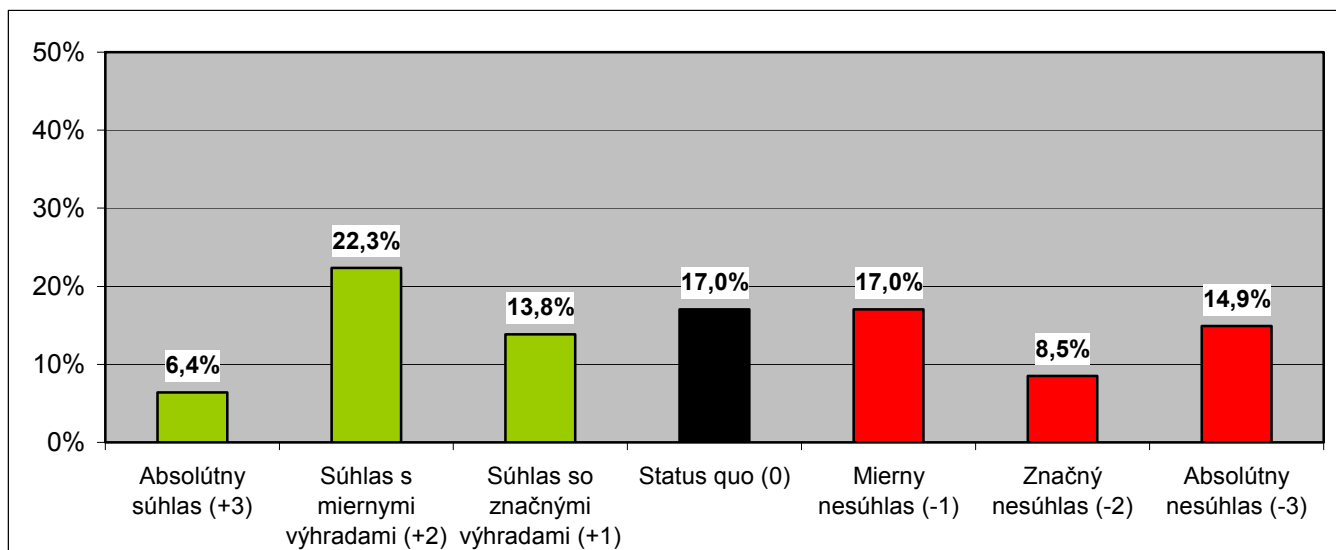
Juraj Nemec: „Novely obsahujú mnoho zmien, ktoré ako celok nie je možné hodnotiť. Ročné zúčtovanie poisťného vyvolalo v praxi medzi zamestnancami dosť zmätkov. Je už trh zdravotného poistenia plne konkurenčný? – ak nie, žiaden úrad nedonúti poisťovne, aby fungovali ako skutočný regulátor. Poplatky – prepočty môžu byť komplikované, skôr by sa tento sociálny problém mal riešiť dávkami.“

Igor Daniš: „Pri zdravotných poisťovniach sa ideológovia dopúšťajú zjavného rozporu v princípoch: Zdravotníctvo je založené na princípe solidarity, používajúci sa v rôznych formách. Z tohto dôvodu sú obmedzené individuálne i verejné zdroje do sektoru. Limitovanie zdrojov zo strany klientov (liečenie rakoviny si nikto nehradí sám; nikdy by si to normálny človek ani nezaplátil, zomrel by) je v rozpore s požadovaním klasických nástrojov trhu, pretože sám o sebe nemôže efektívne fungovať. Uvedenie princípu podnikania a ziskovosti môže byť efektívne iba z toho, že bude ťažiť z tlaku na určený princíp, podopretý Ústavou SR a zákonmi; limitované zdroje. Ide ťaženie z nerovných podmienok na trhu, či inými slovami o tunelovanie zdrojov, resp. vydieranie.“

Ladislav Balko: „Opatrenie na hrane slušnosti k občanom a v rozpore s morálkou štátu, ktorý ústava viaže starať sa o zdravie tých, ktorí tento štát tvoria – teda občanov. Pod prizmou zvädzania poriadkov do financovania zdravotníctva je nezákonnosťou skutočnosť, že platby do zdravotných poisťovní predstavujú mocenské (teda na základe zákona) odňatie časti majetku občanov (ich zárobok je majetkom) sú zverené režimu podnikateľského subjektu – akciovej spoločnosti, ktorá podľa Obchodného zákonníka je podnikateľským subjektom, a teda musí vykonávať činnosť vo vlastnom mene, na vlastnú zodpovednosť s cieľom dosiahnuť zisk. Takže je tu hrozba, že hlavným cieľom zdravotných poisťovní bude ziskovosť, a nie plnenie úloh pri poskytovaní verejného statku, ktorým je finančné krytie poskytovania zdravotnej starostlivosti. O budúcej konkurencii medzi zdravotnými poisťovňami vôbec nemožno hovoriť (pozrieme sa na konkurenciu bánk).“

Podľa ďalšieho respondenta s kritickým názorom sa zdravie opäť stalo tovarom. Podľa neho ide o ďalšiu etapu komercializácie a privatizácie ústavného práva občanov. Zároveň sa pýta, aký bude skutočný efekt napríklad pre menej zarábajúcich? Zavádzanie takýchto zmien v ústavných právach občanov by sa nemalo riešiť referendum?

13. Zvýšenie regulovaných cien energií a vody pre domácnosti od začiatku roka 2006 (plyn +5,8%, elektrina +5%, teplo +17%, voda +23,3%)

Ide o druhé zvyšovanie ceny plynu a tepla za krátke časové obdobie (po jeseni 2005). Mnohí respondenti nedokázali posúdiť oprávnenosť rozsahu zvýšenia regulovaných cien, ale podotkli, že systém by mal umožňovať predvídateľné zmeny cien a taký proces tvorby schvaľovania cien zo strany Úradu pre reguláciu sieťových odvetví (ÚRSO), ktorý by bol dostatočne zrozumiteľný pre širokú verejnosť. Jednému respondentovi nebolo jasné, z čoho vychádzal ÚRSO v roku 2005 pri zvyšovaní ceny plynu, ak bolo potrebné ďalšie zvýšenie v roku 2006. Cena pre domácnosti sa odvíja od ceny komodity. Avšak ÚRSO neuvádza, aký bol nárast ceny plynu, pričom regulovaná zložka ceny plynu klesla o viac ako 15%. Čiastočne bolo zvyšovanie regulovaných cien spôsobené nárastom svetových cien, avšak veľmi dôležité je, aby sa dostatočná pozornosť venovala odhaľovaniu a využitiu vnútorných rezerv v nákladoch monopolov, nakoľko je v sektore podľa niektorých odborníkov akceptovaná až príliš široká báza tzv. oprávnených nákladov. Na základe znalostí jedného respondenta o kvalite riadenia dodávateľov energií bol prezentovaný názor, že ÚRSO vyvíja na efektívnosť podnikania monopolov minimálny tlak, skôr len administratívne eviduje nároky firiem. Jeden hodnotiteľ dúfa, že pozitívom zvyšovania cien energií bude postupný nárast konkurencie v sektore. Dúfa tiež, že sa konečne rozhybe trh s alternatívnymi zdrojmi energie ako protipól monopolu v sektore energie a plynu, a čo sa vody týka, verí, že ľudia ju budú viac šetriť.

Juraj Nemec: „Je pravdou, že ceny zdrojov (ropa) rastú. Na druhej strane, tieto regulované ceny v parite kúpnej sily sú už vysoko aj nad priemerom väčšiny nových členov EÚ. Regulácia prirodzených monopolov (aj oligopolov v konkurenčnom prostredí) v SR podľa môjho názoru nie je dostatočne efektívna.“

Peter Schutz: „Nie som si istý, či zvyšovanie cien ropy na svetových trhoch je dostatočný argument, ktorý oprávňuje slovenské monopoly k týmto zvyšovaniam. Cena elektriny je na Slovensku – cez paritu kúpnej sily – najvyššia v Európe. Už pred týmto zdražením.“

Ladislav Balko: „Aj keď možno argumentovať zvyšujúcimi sa vstupmi do výroby energetických médií, faktor na strane vstupov musia znášať len spotrebiteľia. Výrobcovia si zo ziskov neukrajujú. Trhové prostredie je o ponuke a dopyte, no vzhľadom na skutočnosť, že dopyt nemôže byť trhový, pretože ide o monopoly, tak pri monopolnej ponuke nemá spotrebiteľ na výber. Vzhľadom na tento stav, ako aj na sociálnu situáciu spotrebiteľov by štát mal cez regulátorov strážiť, aby zvýšenie vstupov „kryli“ výrobcovia aj na úkor svojich ziskov, ktoré sú trhové.“

Ján Pokrivčák: „Takéto vysoké zvýšenie cien nemotivuje monopolných dodávateľov energie, vody, plynu atď. k zefektívneniu vlastného podnikania, ale k presunu nákladov na spotrebiteľov.“

Karol Sudor: „Deregulácii ako takej sa vyhnúť nedalo, chýbajú mi však reálne kroky k zvyšovaniu konkurencie v týchto segmentoch. Navyše absentuje transparentný mechanizmus kontroly oprávnenosti zvyšovania cien v danej výške.“

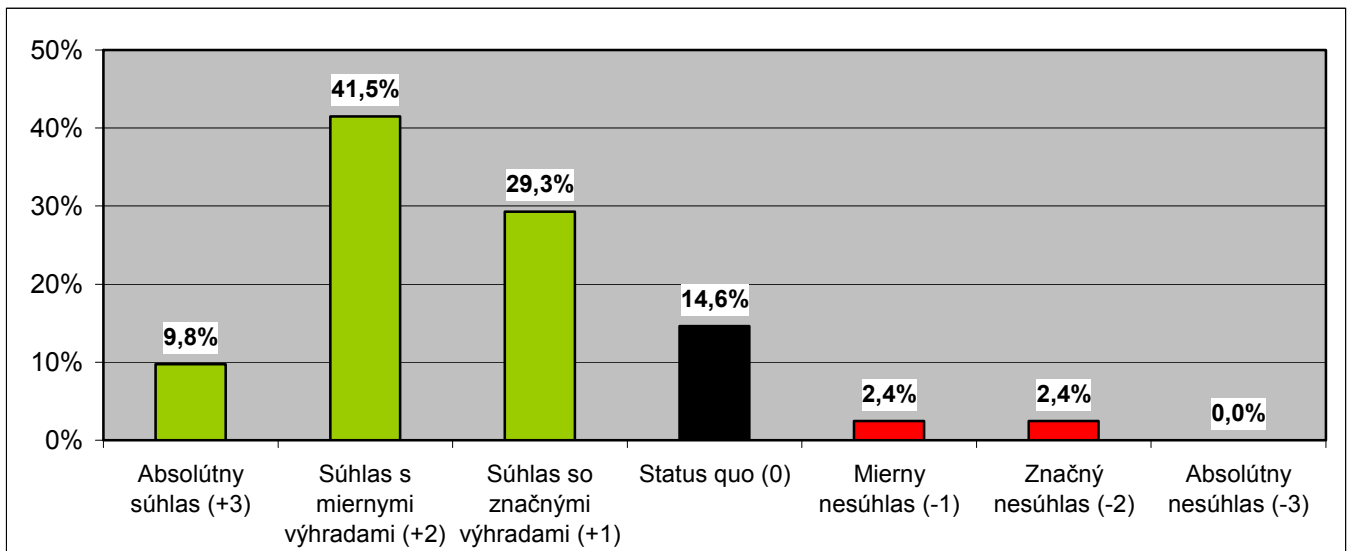
Juraj Lazový: „Zvýšenie regulovaných cien považujem za logické z pohľadu platnej legislatívy. Jednotlivé hodnoty komentovať neviem. Používaný spôsob regulácie cien energií na Slovensku má mnoho evidentných nedostatkov

(napr. garancia zisku poskytovateľov, nejasná a slabo kontrolovaná tvorba cien zo strany ÚRSO). Nevieť posúdiť, či existujú lepšie alternatívy. Zaujímali by ma skúsenosti iných krajín EÚ.“

Martin Krekáč: „Nakoľko sú ceny energií a vody regulované a cenotvorba nie je realizovaná jediným konzistentným spôsobom - pôsobením dopytu a ponuky, nie som schopný takéto zvyšovanie zhodnotiť. Je nevyhnutné zrušiť štatút regulovaných cien ako taký.“

Opatrenia EÚ:

1. Návrh smernice o prenosnosti podnikových doplnkových dôchodkových práv zamestnancov v rámci EÚ (možnosť výberu pre zamestnanca medzi ponechaním práv v starom doplnkovom dôchodkovom systéme alebo ich prevodom do zamestnaneckej dôchodkovej schémy u nového zamestnávateľa; stanovenie minimálnych štandardov pre podmienky nadobudnutia práv na podnikový doplnkový dôchodok, pre podmienky zachovania tzv. pozastavených práv na dôchodok a pre prenositeľnosť nadobudnutých práv; 10-ročný odklad plnej prevoditeľnosti práv pre nekapitalizačné doplnkové dôchodkové schémy)

Odborníci hodnotili navrhované opatrenie pozitívne, ako krok smerom k vytvoreniu jednotného trhu práce v rámci EÚ.

Juraj Nemec: „Krok k ďalšej univerzalizácii.“

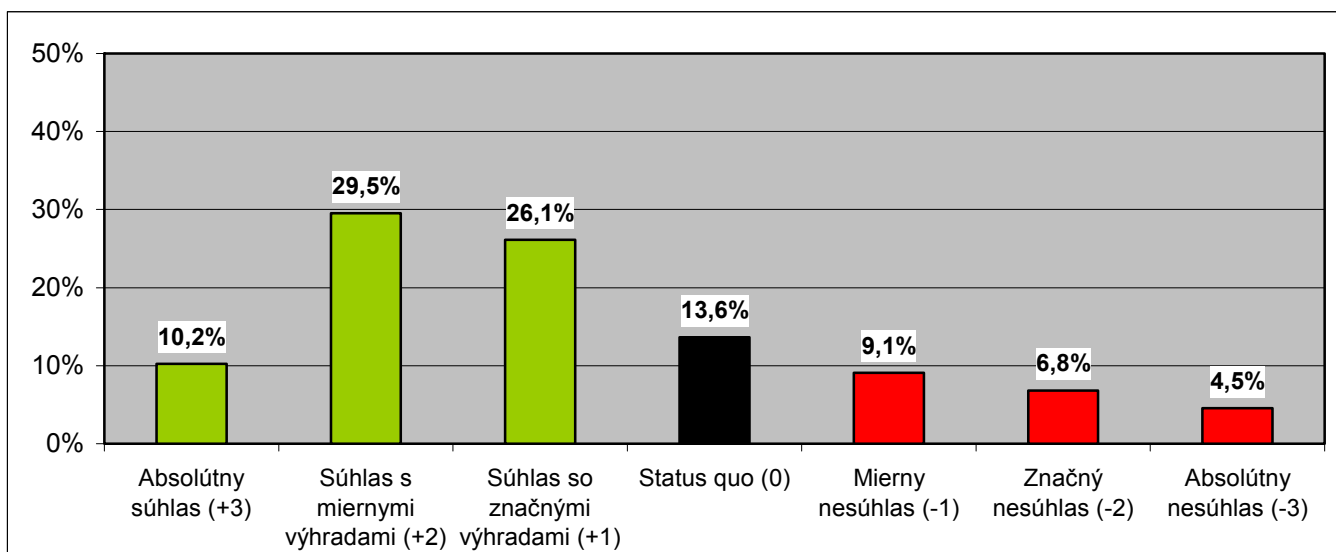
Opatrenie by malo znížiť bariéry a zvýšiť mobilitu a flexibilitu pracovnej sily v EÚ. Dáva možnosť výberu zamestnancovi – majiteľovi dôchodkových práv, rozhodnúť sa o zaobchádzaní s nimi. Jeden respondent pripomenul, že globalizácia je trend, ktorý mnoho ľudí nemohlo predpokladať, keď vstupovalo pred desiatkami rokov do dôchodkových systémov (podmienky kontraktu sa významne zmenili), a preto je podľa neho legitímna ingerencia štátnej autority. Ak by smernica prijatá nebola, neefektívne by sa obmedzil pohyb ľudí v rámci EÚ.

Ladislav Balko: „Ak má byť Európska únia teritóriom so základnými slobodami, z ktorých je jednou aj umožniť voľný pohyb osôb, tak toto je opatrenie, ktoré k tomu nesporne smeruje a podporujem ho. Samozrejme problémy môže narobiť najmä jeho prenos do krajín strednej a východnej Európy, kde sú iné výšky nasporených súm, a tak aj poisťovne budú musieť vyplácať tým, ktorí prídu do nich z vyspelých krajín vyššie sumy. Nepôjde ale určite o masový jav. Výhodné to bude pre zamestnancov z našich krajín, ktorí budú pracovať v iných štátoch EÚ.“

Bol však prezentovaný aj nesúhlasný názor na smernicu, ktorý poukázal na hrozbu poklesu počtu ľudí zapojených do systému zamestnaneckého doplnkového dôchodkového zabezpečenia v niektorých krajinách, nakoľko zamestnávateľom vyplácanie podnikových dôchodkov zdražie, najmä pri vysokej fluktuácii pracovníkov, keďže firmy budú musieť vyplácať, resp. prevádzať nadobudnuté dôchodkové práva, na ktoré nebudú mať kvôli

nekapitalizačnému charakteru dôchodkových schém dostatočnú likviditu. Zároveň s nižším počtom ľudí vstupujúcich do takýchto schém sa zníži aj tvorba a objem kapitálu, ktorý bude k dispozícii na výplatu podnikových dôchodkov pre súčasných členov zamestnaneckých doplnkových dôchodkových schém. Požiadavka „dynamizovania“ pozastavených práv na dôchodok, t.j. prispôbovať tieto nároky všeobecnej úrovni cien, zdraží podnikové dôchodky a v konečnom dôsledku mnoho firiem ukončí poskytovanie podnikových dôchodkov založených na priebežnom financovaní alebo na financovaní pomocou tvorby a rozpúšťania rezerv v účtovníctve, lebo štát im zvýšené náklady neprefinancuje.

2. Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o systéme registrácie, hodnotenia, schvaľovania a obmedzovania chemických látok - REACH (revízia, zjednotenie a zjednodušenie legislatívy regulujúcej chemický sektor; prísnejšie hodnotenie, povoľovanie a kontrola všetkých chemických látok používaných na trhu EÚ; výnimky pre látky vyrábané v malých množstvách; prísnejšie podmienky pre nebezpečné chemické látky; vznik Európskej agentúry pre chemické látky)

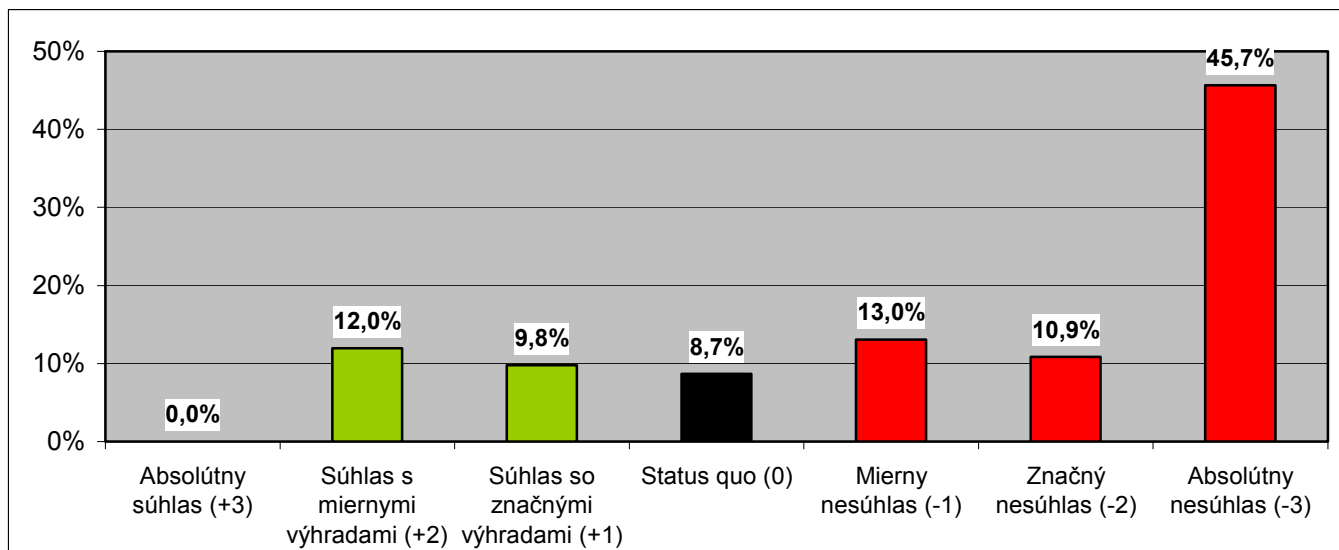

Navrhované opatrenie EÚ si vyslúžilo u respondentov HESO súhlas s výhradami. Mnohí akceptujú, že ochrana zdravia a životného prostredia je veľmi dôležitá. Problematika REACH je veľmi komplexná. Upravuje podmienky podnikania vo veľmi širokej oblasti (chemické produkty sú prakticky obsiahnuté vo všetkých výrobkoch s výnimkou prírodných materiálov). Podľa viacerých odborníkov môže mať nariadenie negatívny dopad na chemický priemysel v EÚ - v globálnom svete zvýši transakčné náklady chemických spoločností v EÚ a podľa predpokladov jedného respondenta zdraží aj dovozy. Hraničným efektom navrhovaného nariadenia by podľa tohto názoru mohol byť stav podobný situácii na regulovanom trhu s cukrom. Obmedzila by sa jestvujúca konkurencia, zaviedli by sa administratívne výnimky založené na lobingu a zvýšili by sa ceny všetkých výrobkov obsahujúcich chemické látky. Podľa tohto respondenta by namiesto navrhovaného nariadenia stačila len smernica o nepoužívaní zdraviu škodlivých látok, to znamená, že len výrobcom nahlásené škodlivé látky by podliehali určitému režimu evidencie, regulácie a kontroly. Ďalší respondent poukázal na zostávajúci problém likvidácie zvyškov chemikálií bez škodlivého environmentálneho vplyvu.

Ladislav Balko: „Otázkou bude ako sa nariadenie premietne do nášho zákonodarstva. Súhlasím s oponentmi v tom, že tisíce chemických látok nebudú vôbec testované; prijatý návrh sa môže premietnuť do vyšších cien chemických výrobkov a následne produktov bežnej spotreby; vznik novej agentúry - vznik novej byrokracie.“

Martin Krekáč: „Implementácia legislatívy REACH do jednotlivých národných legislatív bude prinášať zvýšenie administratívnej náročnosti pri realizovaní podnikateľskej činnosti, zvýšenie cien jednotlivých produktov spadajúcich pod legislatívu.“

3. Návrh Európskej komisie na harmonizáciu základu dane z príjmov právnických osôb

Väčšina členov HESO-hodnotiacej komisie nie je zástancom harmonizácie daňových základov. Daňová konkurencia je vhodná pre rast EÚ, pričom konkurovať sa dá nielen sadzbou, ale aj jednoduchosťou výpočtu. Akákoľvek európska harmonizácia potiera konkurenčný boj medzi jednotlivými krajinami, čo automaticky brzdí trvalo udržateľný rozvoj hnaný konkurenčným bojom pri zlepšovaní podmienok života v jednotlivých krajinách, a tým aj v celej Európskej únii. Ide o to, že snaha ktorejkoľvek krajiny optimalizovať svoj daňový systém (minimalizovať deformácie spôsobené zdaňovaním) by mohla stroskotať na spoločnom štandarde v oblasti základu dane právnických osôb. Fixovanie jedného parametru daňového systému znižuje možnosť voľby čo sa týka iných parametrov (napr. sadzby daní a pod.) a optimálna voľba v jednej krajine nemusí byť zároveň optimálnou v druhej krajine. Navyše, aj bez direktívy existuje možnosť dobrovoľne zosúladiť svoju politiku v oblasti daňového základu s inými krajinami, keď chce vláda zjednodušiť administratívu zahraničným investorom. Je to problematika, ktorá by mala patriť pod výlučnú pôsobnosť jednotlivých štátov EÚ.

Viacerí respondenti tvrdili, že je možné, že SR príde o konkurenčnú výhodu oproti iným krajinám EÚ, a to v prípade, že spoločný európsky základ dane by sa nepodobal, resp. nebol totožný so slovenským základom dane. Zároveň podotkli, že ako je pre EÚ príznačné, s veľkou pravdepodobnosťou bude zvolený ten najkomplikovanejší model a pri súčasnej konštelácii síl v EÚ sa presadia veľké ekonomiky so silným sociálnym systémom a daňovým systémom plným výnimiek. Podľa nich existuje hrozba, že EÚ bude skôr zahľadená do seba ako zameraná na posilňovanie globálnej pozície EÚ. Upozornili tiež, že neskôr by harmonizácia základu dane mohla vyústiť do požiadavky zjednotiť aj sadzby daní.

Podľa niektorých odborníkov bude v strednodobom horizonte (7-10 rokov) potrebné pristúpiť k spoločnému daňovému základu pre firmy, avšak v súčasnosti ešte nevidia priestor pre tento krok. Situácia ešte nedozrela na to, aby bolo jasné, aký základ je najlepší. A navyše, nie všetky členské krajiny EÚ sú v eurozóne, neprebehla reforma niektorých politík (napr. poľnohospodárstva), pretrvávajú rôzne obmedzenia voľného pohybu (napr. na trhu práce), otázná je ratifikácia Ústavnej zmluvy EÚ a ďalšie prehlbovanie vnútornej integrácie EÚ. Súčasne sú nové členské krajiny stále ekonomicky výrazne zaostalejšie, a preto harmonizácia daní nie je pre nich zatiaľ výhodná, lebo ich môže oberať o komparatívnu výhodu v podobe nízkych daní a jednoduchého daňového systému.

Radoslav Štefančík: „Ide o jeden z ďalších zásahov Únie do suverenity členských štátov. Domnievam sa, že otázky spojené s daňovým systémom by mali ostať na úrovni národných štátov.“

Robert Žitňanský: „Zbytočné a nesmierne škodlivé – jediným cieľom je postupná harmonizácia daňových systémov. Neprijateľné.“

Peter Schutz: „Bez ohľadu na špecifickú daňovú problematiku, všetky harmonizácie a regulácie z Bruselu sú principiálne škodlivé, pretože posilňujú politickú federalizáciu Európy, ktorá ide ruka v ruku s posilňovaním byrokratickej moci a obmedzovaním slobody. Dane sú výsostný znak štátnej suverenity a už dnešná úroveň harmonizácie – teda určenie dolnej sadzby DPH 15% - sa nemala nikdy dopustiť. Čo ak sa raz Slovensko či ktokoľvek dostane do takého rozpočtového prebytku, že bude stačiť DPH 14 percent? Je normálne, aby nejaká smernica z Bruselu bránila legitímne zvolenej reprezentácii znížiť dane?“

Peter Gonda: „Zásadne nesúhlasím s týmto návrhom a považujem ho za medzikrok k tomu, aby sa následne harmonizovali aj iné náležitosti dane z príjmu právnických osôb, vrátane jej sadzby. Preto som sa za Konzervatívny inštitút pripojil k petícií mnohých protrhovo orientovaných európskych think-tankov proti tejto iniciatíve EK (vid’ <http://www.konzervativizmus.sk/article.php?967>).“

Karol Sudor: „Ide o absolútny nezmysel – štáty EÚ majú za sebou rôzny vývoj a nestoja na rovnakej štartovacej čiare, preto je nezmyselné oberať nové členské krajiny o jednu z mála výhod, ktoré dokážu ponúknuť. Z pohľadu SR nie je zmysluplné harmonizovať oblasti, ktoré de facto priamo ovplyvňujú životnú úroveň obyvateľstva. Právo firmy X ísť kvôli nižším daniam do krajiny Y je plne legitímne, ak pripúšťame, že cieľom každej firmy je (okrem iných vecí) minimalizovať výdavky. Zo strany Európskej komisie ide o nesystémové opatrenie, vyplývajúce z neschopnosti realizovať reformy v „starých“ štátoch EÚ a znižovania ich konkurencieschopnosti v porovnaní s novými členmi.“

Ladislav Balko: „Harmonizácia daní spotrebných v jednotlivých krajinách EÚ je v poriadku, pretože jej cieľom je pomáhať základným slobodám, na ktorých stojí EÚ, t.j. voľný pohyb tovar, služieb a kapitálu, a teda aj obchodovaniu medzi členskými štátmi EÚ. Pokiaľ ale ide o priame dane a z nich najmä daň z príjmov, harmonizácia dane z príjmov pôsobí opačne. Teda bude brániť voľnému pohybu osôb, čo je tiež jedna zo základných slobôd EÚ, najmä do nových krajín EÚ, ktoré majú nižšie priame dane aj kvôli snahe viesť expanzívnu hospodársku politiku. Iste, je to krok podporovaný a presadzovaný „veľkými“ krajinami EÚ, ktoré sa takto bránia, aby v najmä nových krajinách nevznikali atraktívne investície aj kvôli nižším daniam, čo je okrem lacnej pracovnej sily pre investorov lacnejšie. Na druhej strane ale „zaostalejšie krajiny EÚ“ sa aj vplyvom expanzívnej economickej politiky sprevádzanej účinnou daňovou politikou aj v oblasti priamych daní budú rýchlejšie rozvíjať, približovať starým štátom a nebudú klásť také požiadavky na kohéznú politiku. Takže harmonizácia priamych daní je podľa mňa negatívum.“

Juraj Nemec: „Pravdepodobne nie je reálna realizácia, obmedzuje daňovú konkurenciu, čo by znevýhodnilo nové členské štáty.“

Juraj Lazový: „V prípade, že harmonizácia základu dane z príjmov právnických osôb, bude viesť k jeho zjednodušeniu na slovenský spôsob, môže ísť o opatrenie, ktoré zlepší podmienky pre podnikanie v rámci EÚ. Nemám obavu, že harmonizácia daňových základov bude viesť k harmonizácii samotných daní (čo nepodporujem). Skôr mám obavu, že snaha o harmonizáciu neprinesie jednoduchý daňový základ bez mnohých výnimiek.“

Igor Daniš: „Harmonizácia daní je nevyhnutný akt pre formovanie jednotného trhu. Otázkou by skôr mali byť spoločné základy pre výpočet daní než jednotné sadzby. Tu by sa mal určiť rámec, čo zjednotiť, a kde nechať priestor pre konkurenciu medzi jednotlivými štátmi, a nemyslím len na daň z príjmov právnických osôb.“

Jeden respondent prezentoval názor, že opatrenia stavia všetky firmy v daňovej oblasti na jednu neskoršie vytvorenú štartovaciu čiaru a v súťaži sa ukáže schopnosť manažmentov riadiť. Predstavuje to podľa neho podporu súťaživosti, hoci môže spôsobiť vnútroeurópsku a národnú sociálnu stratifikáciu a ovplyvniť ďalší hospodársky a sociálny vývoj. Otázka je, v čí prospech (vyspelé krajiny – stabilita, nové krajiny – konvergencia).

Dušan Zachar

koordinátor projektu HESO
INEKO

Informácie o projekte HESO a výsledky od 2/2000 nájdete na: <http://www.ineko.sk/static/heso>